

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**KÖK AİLE İLİŞKİLERİ VE EVLİLİK BEKLENTİSİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İLİŞKİ DURUMUNA GÖRE İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

AYTEN HAZEL KARTAL

AMASYA
Nisan – 2024

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

KÖK AİLE İLİŞKİLERİ VE EVLİLİK BEKLENTİSİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İLİŞKİ DURUMUNA GÖRE İNCELENMESİ

Hazırlayan
Ayten Hazel KARTAL

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Sare TERZİ İLHAN

AMASYA – 2024

Köklerime...

TEZ ONAY SAYFASI

Ayten Hazel KARTAL tarafından hazırlanan “KÖK AİLE İLİŞKİLERİ VE EVLİLİK BEKLENTİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İLİŞKİ DURUMUNA GÖRE İNCELENMESİ” başlıklı çalışma aşağıdaki jüri tarafından 22/03/2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri

İmza

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Sare TERZİ İLHAN

.....

Üye : Doç. Dr. Hasan EŞİCİ

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ümre KAYNAK

.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. 22/03/2024

.....

Doç. Dr. Hasan YERKAZAN

Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN SAYFASI

Tezimin içerdiki yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

22/03/2024

Ayten Hazel KARTAL

İmza

ÖZET

KÖK AİLE İLİŞKİLERİ VE EVLİLİK BEKLENTİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İLİŞKİ DURUMUNA GÖRE İNCELENMESİ

Ayten Hazel KARTAL

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Mart/2024

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Sare TERZİ İLHAN

Bu çalışma, romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri, evlilik beklentileri ve ilişki doyumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Ayrıca, bu çalışma kapsamında romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aileleri ile ilişkileri, evlilik beklentileri ve ilişki doyumlarının demografik değişkenlere göre değişip değişmediği incelenmiştir. Bu çalışmada romantik ilişki yaşamakta olan 343'ü kadın 113'ü erkek olan 456 yetişkin bireyden veri toplanmıştır. Çalışmanın verileri, "Kişisel Bilgi Formu", "İlişki Doyumu Ölçeği", Evlilik Beklentisi Ölçeği" ve "Kök Aile ile İlişkiler Envanteri" aracılığıyla toplanmıştır. Veriler SPSS 27.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde, Bağımsız Gruplar t testi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi ve Basit Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre, romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ile ilişkiler, evlilik beklentisi ve ilişki doyumu puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Ayrıca, bireylerin anne ile ilişkiler puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterirken evlilik beklentisi puanları hem cinsiyete hem de ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular literatür bağlamında tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: romantik ilişki, ilişki doyumu, evlilik beklentisi, kök aile

ABSTRACT

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN FAMILY OF ORIGIN RELATIONSHIPS AND MARRIAGE EXPECTATIONS ACCORDING TO RELATIONSHIP STATUS

Ayten Hazel KARTAL

Amasya University, Institute of Social Sciences

Educational Sciences, M.A., March/2024

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Sare TERZİ İLHAN

This study was conducted in order to examine the relationship between family of origin relationships, marriage expectations and relationship satisfaction of individuals who are experiencing romantic relationships. In addition, within the scope of this study, it was examined whether the relationships of individuals who are experiencing romantic relationships with their family of origin, marriage expectations and relationship satisfaction change according to demographic variables. In this study, data were collected from 456 adult individuals, 343 of whom were women and 113 of whom were men, who were experiencing a romantic relationship. The data of the study were collected through the “Personal Information Form”, the “Relationship Satisfaction Scale”, the Marriage Expectation Scale” and the “Family of Origin and Relationships Inventory”. The data were analyzed with SPSS 27.0 package program. In the analysis of the data, Independent Groups t-test, Pearson Product Moments Correlation Analysis and Simple Linear Regression Analysis were used. According to the findings obtained as a result of the analyses conducted, there is a significant relationship between the stem family relationships, marriage expectation and relationship satisfaction scores of individuals who are experiencing romantic relationships. In addition, while individuals relationship scores with the mother show a significant difference according to gender, marriage expectation scores show a significant difference according to both gender and relationship status. The findings obtained from this study have been discussed in the context of literature and suggestions have been made.

Keywords: romantic relationship, relationship satisfaction, marriage expectation, family of origin

ÖNSÖZ

Tez sürecinde bu noktaya gelene kadar uzun bir yolculuk yaptım. Bu yolculukta bana eşlik eden birçok yol arkadaşım ve dinlenmemi tembihleyen duraklar oldu. Yolumu aydınlattıkları için hepsine teşekkürlerimi sunuyorum. Öncelikle, ahlaklı ve nitelikli bir çalışmanın nasıl yapılacağına dair akademik becerilerimin gelişmesine katkıda bulunan, pes ettiğim anda pas hakkımı kullanıp biraz dinlendikten sonra yola devam edebilme imkânı tanıyan, sadece tez danışmanı olarak değil hayatımın en önemli evrelerine şahit olarak destekçim olan sevgili danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Sare TERZİ İLHAN'a, cesaret veren öğretici yaklaşımı, incelikli düşünceleri ve en önemlisi de bu yolculuğu birlikte yapma sabrını gösterdiği için teşekkürlerimi sunuyorum. Tez aşamasından önce yüksek lisans derslerimin ilk senesinde akademik okuryazarlık becerisi ve araştırma yöntemlerini kendine özgü yaklaşımıyla bizlere sebatla belleten Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul ŞAHİN nezdinde bilgi birikimlerini esirgmeden aktaran Amasya Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalındaki diğer bölüm hocalarımıza; tez jürimde bulunarak yapıcı katkılarda bulunan Doç. Dr. Hasan Eşici ve Dr. Öğr. Üyesi Ümre Kaynak'a, hem akademik hayatımda hem de kişisel hayatımda bana vizyonuyla ışık olan, yapabileceklerimin ne kadar geniş olduğunu öğreterek hayatımda yeni bir kapının açılmasını sağlayan ruhsal akrabam sevgili Doç. Dr. Ayten ZARA'ya şükranlarımı sunuyorum.

Tüm bu harfleri bir araya getirerek cümleler kurabilmemi sağlayan, hayattaki zorluklar karşısında zarafet ve asaletle nasıl baş edilebileceğini gösteren ilkokul öğretmenim Deniz ÖZDEMİR'e; henüz küçücük bir çocukken hitabet sanatının inceliklerini ustalıkla öğreten Türkçe öğretmenim Özlem EREN'e; nitelikli bir okuma zevki ve yazma becerisi kazandıran edebiyat öğretmenim Sevil KÖSLÜOĞLU'na; beni bu alana yönlendirerek sevdiğim işi yapmama vesile olan psikolojik danışman Çelebi ERGEN'e; ilköğrenimimden üniversite sıralarına kadar bana bir şeyler katan, emekçi, gerçek eğitim sevdalısı bütün öğretmenlerime teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek lisans yolculuğuna birlikte başlayarak akademik hayatın kurtlarına karşı birlikte savaştığımız, takıldığım her yerde desteklerini ve inançlarını benden esirgemeyen sevgili arkadaşlarım Arş. Göv. Sıla RESULOĞLU ve Arş. Göv. Hakan KARLI'ya; psikolojik danışma alanına çok uygun olduğumu belirterek hayatımda çok önemli bir kapının açılmasına katkıda bulunan psikolojik danışman Kenan AYDIN'a; ben tez konusu ararken evlilik öncesi dönemde bulunan ve bu dönemin evlilik hayatlarına nasıl etki ettiğini birebir yaşadığım için

asında bu konunun şekillenmesine dolaylı yoldan katkıda bulunan sevgili arkadaşlarım Demet ÖZKAN, Güzide CANBULAT ve Maşide TUNÇHAN USLU'ya; derslere katılabilmem için idaresel tüm pürüzleri gözünü kırpmadan halleden Dr. Hacer ÜZÜMCÜ nezdinde Terme Devlet Hastanesi'ne, lisanstan beri birbirimizi yüreklendirerek beraber yol aldığımız sevgili arkadaşım Uzm. Psk. Berna AKKAŞ'a ve tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Son olarak, bu çalışmanın ana kökleri olan, beni ben yapan, dualarıyla beni ayakta tutan, inançlarıyla vazgeçmememi sağlayan, her zaman başka bir yol daha olduğunu hatırlatarak beni rahatlatan halam Aliye TOTO, teyzem Fatma HATİPOĞLU, babam Erol BERÇİN ve annem Ümmü Gülsüm BERÇİN'e; tüm serüvenlerimin en nadir eşlikçisi, yaşamıma neşe katan sevgili eşim Kaymakam Mustafa KARTAL'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

dayan kitap ile
dayan iş ile
tırnak ile diş ile
umut ile seveda ile düş ile
dayan rüsva etme beni...

Ayten Hazel KARTAL

22/03/2024

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN SAYFASI	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	ix

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	5
1.2. Araştırmanın Önemi	6
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	8
1.5. Tanımlar	8

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
2.1. Romantik İlişki	9
2.2 İlişki Doyumu	11
2.3. Evlilik Beklentisi.....	13
2.4. Kök Aile	15
2.5. İlgili Araştırmalar.....	18
2.5.1. Yurtdışında Yapılan Çalışmalar.....	18
2.5.2 Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	23

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	28
3.1. Araştırma Modeli	28
3.2. Araştırma Grubu.....	28
3.3. Veri Toplama Araçları.....	30
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	30
3.3.2. İlişki Doyumu Ölçeği.....	30
3.3.3. Evlilik Beklentisi Ölçeği.....	31

3.3.4. Kök Aile İle İlişkiler Envanteri.....	31
3.4. Veri Toplama Süreci.....	32
3.5. Verilerin Analizi.....	32

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR	34
4.1. Betimsel İstatistiklere İlişkin Bulgular.....	34
4.2. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Cinsiyete Göre Kök Aile ile İlişkiler, Evlilik Beklentisi ve İlişki Doyum Puanlarının Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular	35
4.3. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin İlişki Durumuna Göre Kök Aile ile İlişkiler, Evlilik Beklentisi ve İlişki Doyum Puanlarının Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular	36
4.4. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile ile İlişkiler, Evlilik Beklentisi ve İlişki Doyumları Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular	38
4.5. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile ile İlişkiler, Evlilik Beklentisi ve İlişki Doyumları Arasındaki Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	39

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA	41
5.1. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile ile İlişkileri, Evlilik Beklentileri ve İlişki Doyum Düzeylerinin Cinsiyet Değişkeni Bakımından İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması	41
5.2. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile ile İlişkileri, Evlilik Beklentileri ve İlişki Doyum Düzeylerinin İlişki Durumu Değişkeni Bakımından İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması	43
5.3. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile ile İlişkileri, Evlilik Beklentileri ve İlişki Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	46

VI. BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER	50
6.1. Sonuçlar.....	50
6.2. Öneriler.....	51
KAYNAKÇA.....	52
EKLER.....	65
Ek 1. Kişisel Bilgi Formu	66
Ek 2. İlişki Doyumu Ölçeği.....	68
Ek 3. Evlilik Beklentisi Ölçeği	69
Ek 4. Kök Aile ile İlişkiler Envanteri.....	70

Ek 5. Ölçek İzinleri.....	71
---------------------------	----

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler	28
Tablo 2. Romantik Bir İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile ile İlişkiler Envanteri, Evlilik Beklentisi Ölçeği ve İlişki Doyumu Ölçeğinden Aldıkları Betimsel İstatistiklere İlişkin Bulgular	34
Tablo 3. Romantik Bir İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile İlişkileri, Evlilik Beklentileri ve İlişki Doyumu Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	35
Tablo 4. Romantik Bir İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile İlişkileri, Evlilik Beklentileri ve İlişki Doyumu Düzeylerinin İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılması	36
Tablo 5. Kök Aile İlişkileri, Evlilik Beklentisi ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişki	38
Tablo 6. Kök Aile İlişkiler, Evlilik Beklentisi ve İlişki Doyumu Toplam Puanlarına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Bulguları.....	39

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Sosyal bir canlı olan insan, yaşamını sürdürebilmek için diğerleriyle ilişkiler kurmak durumundadır (Cihan Güngör, 2007). Birey, öncelikle biyolojik varlığını devam ettirebilmek adına fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması için diğerleri ile etkileşim içerisinde olmaktadır; daha sonra ise sevgi ve ait olma ihtiyaçlarının karşılanması için yakın ilişkiler kurmaya ihtiyaç duymaktadır (Maslow, 1943). Yakın ilişkiler, etkileşimlerinin niteliğine bağlı olarak, ebeveyn-çocuk ilişkisi, arkadaşlık ilişkisi ve romantik ilişkiler olarak çeşitlilik göstermektedir (Prager, 1995). Yakın ilişkilerin önemli bir türü olan romantik ilişkiler, ilişkiyi yaşayan her iki tarafın da birbirini özgürce seçtiği ve karşılıklı deneyimlenen tutku, bağlanma ve yakınlık gibi bileşenleri içeren gönüllü etkileşimler olarak tanımlanmaktadır (Collins, 2003; Sternberg, 1986). Bireylerin hayatında oldukça önemli bir yere sahip olan romantik ilişkiler, sevgi, cinsellik, sosyal ve duygusal destek, finansal paylaşım gibi bireylerin çeşitli ihtiyaçlarının karşılanmasına olanak sağlayarak kişilerin, psikolojik iyi oluşlarına ve ruhsal sağlıklarına olumlu yönde katkıda bulunmaktadır (Özabacı, 2019). Romantik ilişkilerle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, ilişki doyumunun bu araştırma alanı için önemli kavramlardan biri olduğu görülmektedir (Beştav, 2007; Campbell, 1976; Curun, 2001; Cihan Güngör, 2007; Hawkins, 1968; Hendrick, 1988; Sabatelli, 1988; Saraç, 2013).

İlişki doyumu, bir kişinin yaşamakta olduğu romantik ilişkisine yönelik öznel değerlendirmeleri olarak tanımlanmaktadır (Hendrick, 1988). Bireyin ilişkisine dair yaptığı bu değerlendirmelerin olumlu olması, ilişkiden alınan doyumun yüksek olduğunun bir göstergesidir (Hendrick, 1988). Gerek evlilik ilişkisi içerisinde gerekse diğer romantik ilişki türleri içerisinde, ilişki doyumunun yüksek olmasının bireyler üzerinde birçok olumlu etkisi bulunmaktadır. Örneğin, Campbell'a (1976) göre, bireyin kendini mutlu hissetmesinin belirleyicilerinden biri ilişki doyumu olarak açıklanmaktadır. Benzer şekilde, ilişki doyumu yüksek olan bireylerin yaşam doyumlarının yüksek ve yaşam sürelerinin daha uzun olduğunu (Gustavson ve ark., 2015), psikiyatrik hastalıklardan daha az etkilendiklerini (Whisman, 2007), öznel iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğunu (Diener ve ark., 1999; Korkut-Owen ve ark., 2017) bildiren çalışmalar bulunmaktadır. Yaşanılan ilişkiden alınan doyum düşük olduğundaysa bireyler; depresyon (Cramer, 2004), kaygı bozuklukları (Whisman, 2007), intihar düşüncesi ve umutsuzluk (Till ve ark., 2016) gibi yıkıcı deneyimlerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, yapılan araştırmalar sağlıklı ve doyum veren bir romantik

ilişki içerisinde olmanın bireyi olumsuz yaşam olaylarına karşı koruyan ve güçlendiren bir faktör olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle ilişki doyumu ile ilişkili olan faktörlerin ortaya konulması önemli görülmektedir.

Literatür incelendiğinde, ilişki doyumunun depresyon (Cramer, 2004), iletişim tarzları (Olderbak ve Figueredo, 2009), empatik davranış tepkileri (Davis ve Oathout, 1987), cinsel doyum (Byers, 2005), bağlanma stilleri (Beştav, 2007; Towler ve Stuhlmacher, 2013), ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar (Saraç, 2013; Sarı ve Korkut-Owen, 2016; Stackert ve Bursik, 2003), bireylerin sorun çözme becerileri (Metts ve Cupach, 1990), ilişki stresi (Barnes ve ark., 2007), psikolojik iyi oluş (Celen-Demirtaş ve Tezer, 2012), cinsiyet rolleri (Curun, 2001; Curun ve Erol, 2021) ve mükemmeliyetçilik (Stoeber, 2012; Şensoy ve ark., 2019) gibi değişkenlerle ilişkili olduğu görülmektedir. İlişki doyumunu yordayan önemli değişkenlerden biri de evlilik beklentisidir (Burr, 1971; Grant, 2000; Larson ve Holman, 1994; Rios, 2010; Sabatelli, 1984; Tarhan, 2011). Bireylerin evliliğe yönelik beklentilerinin birbiriyle uyuşması, hem evlilik uyumunu olumlu yönde etkilemekte (Tarhan, 2011) hem de ilişki doyumunun ve kalitesinin önemli bir yordayıcısı olmaktadır (Grant, 2000; Larson ve Holman, 1994; Sabatelli, 1984).

Evlilik beklentisi, bireylerin evlenmeden önce evliliklerine dair oluşturdukları imgelerdir (Barich ve Bielby, 1996). Bireylerin oluşturdukları bu imgeler, evlilik yaşantısı içerisinde hem kendilerine hem de partnerlerine birtakım roller biçerek ideal bir evliliğin nasıl olması gerektiği ve evlilikten kazanmayı umduklarına yönelik inançlarını içermektedir (Barich ve Bielby, 1996). Partnerlerin, hangi davranışların evlilikleri içerisinde bulunması ya da bulunmamasına yönelik yargıları evlilik beklentilerini oluşturmaktadır (Öz Soysal ve ark., 2020). Bu beklentiler, eşlerin beraber ne kadar zaman geçireceklerinden, çiftlerin aralarındaki çatışmaları nasıl çözeceklerine kadar birçok konuya dair algılarından oluşmaktadır (Alexander, 2008). Bu beklentilerin, bireylerin birbirlerine karşı iyi bir arkadaş, güvenilir bir sırdaş, doyurucu bir cinsel partner, makul bir akıl danışmanı ve iyi bir ebeveyn olması gibi yaşamsal birçok rolü üstlenerek gerçekleştirmeleri gereken beklentiler olduğu belirtilmektedir (Larson, 1988).

Jones ve Nelson'a (1996) göre partnerlerin birbirlerinden beklentileri eşitlik, samimiyet ve uyum gibi evlilik ilişkisinin boyutlarına yönelik geliştirilmekte olup kötümser, idealist ve gerçekçi beklentiler olarak ilişki içerisinde yerini almaktadır. Yapılan araştırmalar, bireylerin evlilikten beklentilerinin gerçekçi temeller üzerine kurulmuş olmasının, eş seçiminin başarıyla gerçekleştirilmesine, partnerlerin ortak bir paydada buluşabilmesine olanak sağlamakta ve dolayısıyla mutlu bir evlilik yaşamının oluşmasına etki ettiğini göstermektedir (Murray ve

Holmes, 1997; Öz Soysal ve ark., 2020). Örneğin, Murray ve Holmes (1997), bireylerin geliştirdikleri iyimser beklentilerin ilişkiden daha fazla doyum almaya katkıda bulunduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri görüşmelerde Öz Soysal ve arkadaşları (2020), gerçekçi evlilik beklentisine sahip bireylerin evlilik ilişkisi içerisinde sevgi ve sorumluluk duygusunun öneminin ve çatışmaların doğru iletişim ve empati yoluyla çözümlenebileceğinin farkında olduklarını belirtmektedirler. Öte yandan partnerlerin hem birbirlerine karşı hem de evliliklerine karşı gerçekçi olmayan ve talepkâr beklentiler içerisinde olmasının hayal kırıklıklarına ve bireylerin ilişkilerinden daha az doyum almalarına yol açtığı belirtilmektedir (Campbell ve ark., 2012; Epstein ve Eidelson, 1982; McNulty ve Karney, 2004).

İlişkiden alınan doyum, deneyimlenen romantik ilişkinin sağlıklı olup olmaması ile ilişkilendirilebilir. Bireylerin yaşadıkları ilişki süresince, ilişki memnuniyetinde yaşadıkları değişikliklerin, partnerlerinde ya da partnerlerinin davranışlarında meydana gelen değişikliklerden kaynaklanabileceği belirtilmektedir (Sabatelli, 1988). Dolayısıyla çiftlerin birbirlerinden ve ilişkilerinden beklentilerinin karşılanması ilişki doyumunun sağlanması açısından oldukça önemlidir, aksi takdirde çiftler evlilik ilişkisi içerisinde birçok sorunla karşılaşabilmektedir. Johnson (2009), evlilik öncesi psikolojik danışma ve evlilik psikolojik danışmanlığı süreçlerinde üzerinde durulması gereken en önemli konunun sağlıklı yakın ilişkiler oluşturabilmek ve evliliğe yönelik gerçekçi beklentilerin geliştirilmesine destek olmak olduğunu belirtmektedir. Larson (1988), boşanma oranlarında meydana gelen artışın, bireylerin evlilik ilişkisinde yaşadıkları memnuniyetsizliklerle ilişkili olduğunu ve bu memnuniyetsizliklerin de çiftlerin evlilik konusundaki gerçekçi olmayan beklentilerinden kaynaklandığını belirtmektedir. Bireylerin ilişkilerinden aldıkları doyum, kuracakları aile yapısını dolayısıyla hem bireysel iyi oluşu hem de toplumsal refahı yakından ilgilendirdiği için evlenerek bir aile olmayı düşünen bireylerin ilişki doyumları ile ilişkili olduğu düşünülen evlilik beklentilerinin araştırılması önemli görülmektedir.

Bireylerin evliliğe yönelik geliştirdikleri beklentilerin şekillenmesinde, medya ve kültür (Segrin ve Nabi, 2002), sosyal öğrenmeler (Dillon, 2005; akt; Öz Soysal ve ark., 2020) ve içinde yaşanılan sosyo-kültürel bağlamın (Juvva ve Bhatti, 2006) yanı sıra ebeveynleri de etkili olmaktadır (Boyer-Pennington ve ark., 2001; Keldal, 2021; Öz Soysal ve ark., 2020; Riggio ve Weiser, 2008). Boyer-Pennington ve arkadaşları (2001), ebeveynlerin boşanmış olmasının ya da birlikte olmasının, çocuklarının evlilik beklentilerinin şekillenmesinde etkili olduğunu öne sürmektedir. Riggio ve Weiser (2008), bireylerin evlilik beklentilerinin, kişisel ilişki deneyimleri aracılığıyla şekillenebileceği gibi kendi ebeveynlerinin evliliklerini ya da

yaşamlarında yer alan diğer kişilerin evlilik yaşantılarının gözlemlenmesi yoluyla da belirlenebileceğini belirtmektedir. Öz Soysal ve arkadaşları (2020), yaptıkları çalışmada bireylerin evlilik beklentilerinin oluşmasında kök aile yapılarının oldukça etkili olduğunu ifade etmektedir. Benzer şekilde Keldal (2021), evlilik öncesi dönemde bulunan gençlerin evliliğe bakış açılarının ve evlilik beklentilerinin oluşumunda kök ailenin önemine vurgu yapmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, bireylerin evliliğe yönelik beklentilerinin oluşmasında kök ailelerinden öğrendikleri iletişim kalıplarının, davranış örüntülerinin ve ilişki kurma becerilerinin etkili olduğu söylenebilir.

Kök aile, bireyin fizyolojik, psikolojik ve duygusal olarak hayata başladığı ve çocukluk yıllarının çoğunu geçirdiği yapıdır (Hovestadt ve ark., 1985). Bireyin, içinde doğup büyüdüğü aileyi ifade eden kök aile, sosyal ve psikolojik gelişimin temelini oluşturmalarının yanı sıra, bireyin çocukluktan yetişkinliğe dek doğrudan veya dolaylı, niyetli veya niyetsiz olarak karşılaştığı birçok uyararı algılayıp şekillendirmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Ülker, 2011). Kök ailede yaşanan deneyimler bireyde bir ardaalan oluşturarak, insanların birbirlerine nasıl davranmaları gerektiği ve kişisel ilişkilerde nelerin kabul edilebilir olduğuna dair ilk algılamalarını etkilemektedir (Weigel ve ark., 2003). Kök aile ile ilişkiler, bireyin yetişkinlik hayatında karşılaşacağı ilişkilerin temelini oluşturmaktadır (Falcke ve ark., 2008).

Parke (2000), kök aileleri ile kurdukları bağların, bireylerin yaşam boyu sağlıklı oluşlarında kritik bir değere sahip olduğunu belirtmektedir. Bir bebek dünyaya geldiği andan itibaren başta ebeveynleri ya da bakım verenlerini gözlemlene yoluyla deneyimlerini şekillendirmeye başlar. Yaşı ilerledikçe etrafındaki insanları gözlemleyen çocuk, belirli olaylar ve kişilere yönelik sevme, sevilme, değer verme, ilgi gösterme ya da nefret etme, saldırgan tutumlar benimseme, değersizlik hissetme gibi duyguları ve davranışları öğrenerek yaşam pratiğinde uygular. Çocukluk döneminde aileden alınan ya da alınamayan duyguların bireyin yetişkinlik yaşamında ne kadar büyük bir öneme sahip olduğu ve çocuğun kişiliğinin gelişmesinde oldukça etkili olduğu bilinmektedir. Aile üyelerinin çocuğa yönelik, kendilerine yönelik hatta başka insanlara yönelik sergiledikleri tutum ve davranışlarının ileride bir yetişkin olacak çocuk için ne kadar önemli olduğu yapılan birçok araştırmaya konu olmuştur. Literatürdeki araştırma bulgularına göre sağlıklı kök aile yaşantıları, bireylerin evlilik uyumunu (Bayrakçı, 2014; Çoğalan, 2017; Falcke ve ark., 2008; Sabatelli ve Bartle-Haring, 2003), evlilik doyumunu (Cihan Güngör, 2007; Wilcoxon ve Hovestadt, 1985; Yıldız, 2013), evlilik kalitesini (Feng ve ark., 1999; Spanier ve Lewis, 1980), cinsel doyumunu (Strait ve ark., 2015), psikolojik iyi oluşunu (Amato ve Booth, 1991), ilişkiye olan bağlılığını (Weigel ve ark., 2003), çatışma çözme becerilerini (Çağlayan, 2021) ve ebeveynlerden ayrışma-bireyleşme

yapısını (Akar, 2019; Haws ve Mallinckrodt, 1998) olumlu yönde etkilerken, sağlıklı olmayan kök aile yaşantılarının evlilikte şiddet (O’Leary ve ark., 1994; Rosenbaum ve O’Leary, 1981), evlilik çatışması (Amato, 1986; Conger ve ark., 2000; Topham ve ark., 2005; Ülker, 2011) ve ilişki saldırganlığı (Martin ve ark., 1996) gibi olumsuz yaşam olayları üzerinde etkili olduğu bildirilmektedir.

Evliliklerin mutlu ve doyumlu olması öncelikle bireylerin sonrasında toplumun sağlığını etkilemektedir. TÜİK (2023) verilerine göre, son yirmi yıl içerisinde ortalama ilk evlenme yaşının artması ve evli olmayan fertler içinde evlenmeyi düşünmeyen fertlerin oranının yaklaşık olarak %80 olması, evlilik çağına olmasına rağmen evlenmeyi düşünmeyen birçok genç insanın olduğunu göstermektedir. Genç yetişkin bireylerin kendilerine uygun bir eş seçmeleri ve bir aile kurmaları, içinde bulundukları gelişim dönemi gereği başarmaları gereken bir ödevdir (Erikson, 1968). Fakat günümüzde gençler tarafından evliliğe, ertelenmesi gereken bir olgu olarak bakılmaktadır (Ünal ve Avcı, 2019). Genç bireylerin evliliğe bu açıdan bakmasının sebepleri arasında, son yıllarda boşanma oranlarının artmasının ve bu artışın evliliğin en kritik yılları kabul edilen ilk beş yıl içerisinde yoğunlaşmış olmasının etkili olduğu düşünülmektedir (TÜİK, 2023; Yıldırım, 2004). Ayrıca boşanmaların çoğunluğunun evliliğin ilk beş yılı içerisinde olması, bireylerin evlendikten sonra evlilik ile ilgili beklentilerinin karşılanmamış olması ile ilişkili olabileceğini düşündürmektedir. Hem evli çiftlerin hem de romantik ilişki içerisinde olan çiftlerin daha sağlıklı yakın ilişkiler geliştirebilmeleri için ilişkileri ile ilgili değişkenlerin araştırılması oldukça önemlidir. Kök aile ilişkilerinin bireylerin evliliğe ilişkin beklentilerini ve ilişki doyumlarını etkileyen önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda, romantik ilişki içerisinde olan bireylerin kök aile ilişkileri, evlilik beklentileri ve ilişki doyumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri, evlilik beklentileri ve ilişki doyumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin evlilik beklentileri, kök aile ilişkileri ve ilişki doyum düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
2. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin evlilik beklentileri, kök aile ilişkileri ve ilişki doyum düzeyleri ilişki durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

3. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri ile evlilik beklentileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri evlilik beklentilerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
5. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri ile ilişki doyumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri ilişki doyumlarını anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
7. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin evlilik beklentileri ile ilişki doyumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
8. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin evlilik beklentileri ilişki doyumlarını anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Aile ve evlilik kurumu Türk kültürü için oldukça önem taşıyan toplumsal konulardır. İki insan arasında devletin oluşturduğu yasal bir düzenleme yoluyla kurulan evlilik bağı, aile oluşturma sürecinde atılan ilk adımdır (Özgüven, 2020). Evlilik süresince ortaya çıkan olumsuzluklar uzun vadede toplumu da etkileyecek sorunlara yol açabildiği için, sadece partnerleri ilgilendiren bir konu olmaktan çıkmaktadır. Bu sorunlardan biri boşanma oranlarının artması karşısında bireysel ve toplumsal anlamda yaşanan sorunlardır. Değişen ve gelişen dünyada birçok konu gibi bireylerin değer yargılarında da birtakım değişiklikler meydana gelmekte ve son yıllarda artan boşanma oranlarına bakıldığında Türk toplumunda evlilik ve aile kurumunun bir dönüşüm sürecinden geçtiği görülmektedir. Türkiye’de evlenme ve boşanma istatistikleri incelendiğinde, 2021 yılında boşanan çiftlerin sayısı 174.085 iken, 2022 yılında bu sayının 180.954’e yükseldiği görülmektedir (TÜİK, 2022; TÜİK, 2023). Yine TÜİK verilerine göre 2021 yılında meydana gelen boşanmaların %33,6’sının ve 2022 yılında meydana gelen boşanmaların %32,7’sinin evliliğin ilk beş yılı içerisinde meydana geldiği görülmektedir (TÜİK, 2022; TÜİK, 2023). Bu verilerin yanı sıra evlilik yaşının giderek yükselmesi, doğum oranlarının azalması, artan boşanma oranlarına karşılık evlenme oranlarının düşmesi (TÜİK, 2023) ise evlilik çağında olan bireylerin evlilik yaşamına ilişkin olumsuz bir tutum geliştirdiklerini düşündürmektedir (Ünal ve Avcı, 2019). Bu doğrultuda evlilik öncesi dönemde bulunan bireylerin, daha sağlıklı ve mutlu bir evlilik yaşamı deneyimleyebilmeleri için desteklenmelerinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Bütün bu

verilerden yola çıkıldığında, bu çalışma ile bireylerin evlilik ilişkilerinin niteliğini etkileyen önemli değişkenler olan kök aile ilişkileri, evlilik beklentileri ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler ortaya konulmuştur. Bu faktörlerin ortaya konulması ve bunlara yönelik çalışmaların Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı gibi politika yapıcı birimler tarafından aile ilişkilerini güçlendirecek projelerde ve eğitimlerde kullanılması, genç yetişkinlerin sağlıklı yakın ilişkiler kurması, evlilik ilişkilerinin iyileştirilerek boşanma oranlarının önüne geçilmesi dolayısıyla aile ilişkilerini güçlendirerek daha mutlu ve sağlıklı aileler kurulması yolunda topluma katkıda bulunacaktır.

Romantik ilişkilerde doğası gereği birbirinden temel farklılıkları bulunan flört, nişanlılık ve evlilik adı altında üç ayrı dönem bulunmaktadır. Bu dönemlerde bulunan bireylerin evliliğe yönelik beklentilerinin ve ilişkiden aldıkları doyumun farklılaştığı düşünülmektedir. Bu farklılığın altında yatan en önemli nedenlerden birinin, evlilik sürecine girilen ilişkilerde, ailelerin sürece dâhil olmasının olduğu düşünülmektedir. Başka bir ifadeyle flört döneminde, nişanlılık döneminde ve evlilik döneminde bulunan bireylerin evliliğe ilişkin beklentilerinin ve romantik ilişki doyumlarının birbirinden farklı olduğu ve bu farklılığı etkileyen önemli etmenlerden birinin bireylerin kök aile ilişkilerinin olduğu düşünülmektedir. Ulusal literatürde kök aile ilişkileri, evlilik beklentisi ve romantik ilişki doyumu kavramlarını bir arada ele alan herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Ayrıca ulusal literatürde bu faktörler arasındaki ilişkileri, bireylerin ilişki durumlarına göre, yani flört dönemi, nişanlılık dönemi ve evlilik dönemi açısından farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koyan herhangi bir akademik çalışma bulunmamaktadır. Bu yönüyle bu çalışmanın evlilik öncesi psikolojik danışma alanındaki literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, çalışma sonuçları doğrultusunda elde edilen veriler, alanda çalışan uygulayıcılar tarafından yapılan psikolojik danışma uygulamalarında kullanılabileceği gibi politika yapıcılar tarafından da bireylerin yaşam standartlarını arttırmaya yönelik projelerde kullanılabileceği düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, romantik ilişki içerisinde olan çevrimiçi anket yoluyla ulaşılan bireylerden elde edilen verilerle sınırlıdır.
2. Araştırma, İlişki Doyumu Ölçeği, Evlilik Beklentisi Ölçeği ve Kök Aile ile İlişkiler Envateri'nin ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır.
3. Araştırma, katılımcıların kendilerine yönelik öznel algılarından elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmaya katılan tüm katılımcıların, demografik bilgi formunu ve ölçme araçlarını içtenlikle doldurdıkları varsayılmıştır.
2. Araştırmaya katılan tüm katılımcıların, devam eden ilişkilerinde partnerleriyle romantik ilişki kurdukları varsayılmıştır.

1.5. Tanımlar

Romantik İlişki: İçerisinde flört, evlilik ya da diğer beraberliklerin olduğu ve tutku, bağlanma, yakınlık gibi bileşenlerden oluşan iki kişi arasında yaşanan gönüllü etkileşimlerdir (Hendrick ve Hendrick, 1989; Sternberg, 1986).

İlişki Doyumu: Bireyin yaşamakta olduğu romantik ilişkisine yönelik olumlu veya olumsuz öznel değerlendirmeleridir (Hendrick ve Hendrick, 1989).

Evlilik Beklentisi: Bireylerin evlilik yaşantısı içerisinde kendilerini, partnerlerini ve ilişkilerini birlikte nasıl hayal ettiklerine dair oluşturdukları imgelerdir (Barich ve Bielby, 1996).

Kök Aile: Bireyin fizyolojik, psikolojik ve duygusal olarak hayata başladığı ve çocukluk yıllarının çoğunu geçirdiği yapıdır (Hovestadt ve ark., 1985).

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırma kapsamında ele alınan değişkenlere yönelik kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Bu doğrultuda sırasıyla romantik ilişki, ilişki doyumu, evlilik beklentisi ve kök aile ile ilgili kavramsal bilgiler ve ilgili araştırmalar özetlenmiştir.

2.1. Romantik İlişki

İnsan, içinde yaşadığı dünyadan ayrı düşünölemeyen sosyal ve duygusal bir varlıktır ve diğer kişiler ile bir araya gelerek yakın ilişkiler kurma ihtiyacı duymaktadır (Rotenberg ve ark., 2001). Baumeister ve Leary'ye (1995) göre, bireyler anlamlı ikili ilişkilere sahip olmak için doğuştan güdülenmektedirler. Abraham Maslow, İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisinde, bireyin fizyolojik gereksinimleri ve güvenlik ihtiyaçları karşılandıktan sonra yakın ilişkiler kurabilmek için sevgi ve ait olma ihtiyacının ortaya çıktığını ifade etmektedir (Maslow, 1943). Bu doğrultuda birey için bir ihtiyaç olan yakın ilişkilerin önemli bir boyutunu oluşturan romantik ilişkiler, ilişkiyi yaşayan her iki tarafın da birbirini özgürce seçtiği ve karşılıklı olarak tutku, bağlanma ve yakınlık gibi bileşenlerden oluşan gönüllü etkileşimler olarak tanımlanmaktadır (Collins, 2003; Sternberg, 1986). Romantik ilişkiler flört etme, birlikte yaşama, evlilik ve diğer uzun vadeli beraberliklerde ortaya çıkan önemli bir kişilerarası ilişki çeşididir (Hendrick ve Hendrick, 2006). Romantik ilişkiler, içerisinde aşk, ait olma, bağlanma, duygusal destek gibi bileşenleri içermektedir ve sağlıklı ve işlevsel olduğu sürece insan yaşamına fiziksel ve duygusal yönden zenginleştirici katkılarda bulunmaktadır (Kalkan ve Hamamcı, 2021).

Erikson'un psikosoyal gelişim kuramına göre, 20-40 yaşlar arasındaki genç yetişkinliğe denk gelen dönem "yakınlığa karşı yalıtılmışlık" olarak adlandırılmaktadır ve yakın ilişkiler kurmak bu evrenin gelişimsel krizidir (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2014). Erikson, bu dönemde genç yetişkinlerin diğerleri ile başarılı bir yakınlık kurabilmesinin kimlik gelişiminin parçası olduğunu, yakınlık kurmayı başaramayan bireylerinse duygusal soyutlanma bir diğer ifadeyle yalıtılmışlık/yalnızlık ile karşılaştıklarını ifade etmektedir (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2014). Buradan yola çıkıldığında, romantik ilişkiler kurmak özellikle ergenlik ve genç yetişkinlik dönemlerinde kimlik keşfinin sağlanması ve uygun partnerin seçilebilmesi açısından gelişimsel bir görev niteliği taşımaktadır (Arnett, 2000).

Romantik ilişkiler her zaman birçok araştırmacının odağında olmuş ve çeşitli kuramsal yaklaşımlarla tanımlanmıştır. Sternberg (1986), "Üçgen Aşk Teorisi" adını verdiği kuramı ile

aşkın yakınlık, tutku ve bağlılıktan oluşan üç temel bileşen açısından anlaşılabilirliğini savunmaktadır. Teoriye göre aşkın üç bileşeninden ilki olan yakınlık, bir ilişkideki samimiyet, duygusallık ve iletişim, ikinci kavram olan tutku, romantizme götüren dürtüleri kapsayan fiziksel çekim, üçüncü ve son kavram olan bağlılık ise kısa vadede birinin diğer kişiyi sevmeye kararı ve uzun vadede bu sevgiyi sürdürme taahhüdü yani ilişkinin süresine yönelik kararları kavramlarına karşılık gelmektedir (Sternberg, 1986). Bu noktada benzer bir yaklaşım öne süren Moss ve Schwebel'in (1993) "Romantik Yakınlık Kuramı"na göre, romantik ilişkiler bağlılık, bilişsel yakınlık, duygusal yakınlık, fiziksel yakınlık ve karşılıklılık olmak üzere beş ana öğeden oluşmaktadır. Bu kurama göre romantik bir ilişki yaşamakta olan bireyler öncelikle bu ilişkiyi sürdürmeye yönelik istekli olmalı yani bağlı olmalı, duygusal, bilişsel ve fiziksel anlamda birbirlerine yakınlık göstermeli, son olarak partnerler bu ilişkiyi sürdürmek için karşılıklı olarak çaba sarf etmelidir (Moss ve Schwebel, 2003).

Collins (2003), romantik ilişkiyi diğer yakın ilişki çeşitlerinden ayıran birtakım özellikler olduğunu ve romantik ilişki içerisinde olan bireylerin bu süreçleri yaşadığını belirtmektedir. Bu özellikler katılım, partner seçimi, içerik, kalite, bilişsel ve duygusal yakınlık olarak adlandırılan beş ana başlık altında toplanmaktadır. Bu yaklaşıma göre katılım, bireyin romantik bir ilişkiye başlangıç için ilk adımı atma sürecini, partner seçimi, bireyin romantik ilişki yaşamak için uygun ve gönüllü bir partner seçimini, içerik, bir ilişki içerisinde tarafların birlikte yapmaktan hoşlandıkları faaliyetleri, kalite, partnerlerin mevcut romantik ilişkilerine yönelik bireysel değerlendirmelerini son olarak bilişsel ve duygusal süreçlerse, bireyin hem kendisine ve partnerine hem de mevcut ilişkisine yönelik duyguları, algıları ve beklentilerini oluşturmaktadır (Collins, 2003).

Romantik ilişkiler, başlatma, sürdürme ve sonlandırma aşamalarından oluşmaktadır. Connolly ve Goldberg (1999), romantik ilişkilerin dört aşamalı bir süreçten geçerek oluştuğunu belirtmektedir. İlk olarak fiziksel çekicilik ve arzunun ön planda olduğu başlatma aşaması ile başlamakta ardından yakın ilişkilerin daha samimi ve romantik hale gelmesini sağlayan yakın ilişki aşaması gelmektedir. Üçüncü aşama olan samimi romantik ilişkiler kurma aşamasında bireyler flört etmeye başlamaktadır. Son aşama olan bağlılık aşamasında, bireyler kurulan samimi romantik ilişkileri uzun vadede istikrarlı bir hale getirebilirlerse bu ilişkiler evlilik ile sonuçlanabilir (Connolly ve Goldberg, 1999).

Türk kültüründe romantik bir yakınlığı başlatmanın kendilik bilgisi, kendilik algısı, duygusal ve bilişsel yakınlık, davranışsal yakınlık ve romantik sözelleştirme olmak üzere beş önemli belirleyicisi olduğuna dair benzer bir yaklaşım, Eryılmaz ve Atak (2009) tarafından ifade edilmektedir. Kendilik bilgisi, romantik bir yakınlık başlatmak niyetinde olan bireylerin

saygı, güven ve dürüstlük gibi özelliklere sahip olup olmadıklarına yönelik öz farkındalığı içermektedir. Kendilik algısı, bireyin sempatiklik, zekilik ve çekicilikle ilgili kişisel yeterliliklerine yönelik değerlendirmeleridir. Duygusal ve bilişsel yakınlık, partnerlerin birbirlerine yönelik olumlu duygu ve düşüncelerini tanımlamaktadır. Davranışsal yakınlık, ilgilenilen kişiyle zaman geçirmek gibi eylemlerini ifade etmektedir. Son olarak romantik sözelleştirme ise ilgi duyulan kişiye şiirler yazmak, anlamlı sözler söylemek gibi sözel ifadeleri içermektedir (Eryılmaz ve Atak, 2009). Romantik bir ilişkinin sürdürülmesinde rol oynayan önemli faktörlerin, partnere karşı hissedilen duygular, partnerle benzer özelliklere sahip olma, ilişkiden alınan doyum, kişilik özellikleri olduğu sonlandırma aşamasında rol oynayan faktörlerin ise kıskançlık, güvensizlik, beklentilerin karşılanmaması, duygusal yalnızlık, cinsel doyum alamama ve aile tercihi olduğu ifade edilmektedir (Gülden, 2011; Ondaş, 2007).

Romantik ilişkiler, bireylerin amaçlarına göre farklılık gösterebilmektedir. Birbirlerine ilgi duyan bireyler, karşı tarafı daha iyi tanıyabilmek adına günlük dildeki yaygın kullanımı ile çıkmaya başlamaktadırlar (Özgüven, 2020). Sevgililik ya da flört dönemi olarak da adlandırılan bu dönemi takiben birlikte bir yaşam sürmeyi evlilik yolu ile tercih edenler, toplumun ve aile üyelerinin huzurunda birbirlerine söz vermekte yani nişanlanmaktadır. (Özgüven, 2020). Bireyler, çoğunlukla yaşadıkları romantik ilişkileri mutlu bir sonla taçlandırmak istemekte ve bu mutlu son evlilik olarak adlandırılmaktadır (Kalkan ve Hamamcı, 2021). Romantik ilişki içerisinde kurulan etkileşimlerin kaliteli olması ve romantik ilişkiden edinilen deneyimler bireyin mutluluğuna önemli ölçüde etki etmektedir (Gizir, 2013). Ayrıca duygusal destek, bağlanma ve aşk gibi öğeleri içeren sağlıklı ve fonksiyonel romantik ilişkiler, bireyin yaşamını zenginleştirerek, fiziksel ve duygusal dünyasına olumlu anlamda katkı sağlamaktadır (Kalkan ve Hamamcı, 2021). Sağlıklı bir romantik ilişkinin sürekliliğinin sağlanmasında rol oynayan en önemli etkenlerden biri ise, ilişki doyumdur (Hendrick ve ark., 1988).

2.2 İlişki Doyumu

İlişki doyumu kavramı, literatürde birçok araştırmacı tarafından tanımlanan karmaşık bir kavramdır. Hawkins (1968), bir birlikteliğin tüm yönleri dikkate alındığında, partnerlerin yaşadığı öznel mutluluk ve haz duygusunu ilişki doyumu olarak tanımlamaktadır. Rusbult (1983), ilişki doyumunun kişinin ilişkisine ya da partnerine yönelik sahip olduğu olumlu duygular ve pozitif düşünceler olarak ifade etmektedir. İlişki doyumu, bireyin beklentileri ile partnerinin davranışları arasındaki etkileşimin bir ürünüdür ve bireyler romantik ilişkiye yönelik beklentileri karşılandığında ilişkilerinden memnun olma eğiliminde olurlar (Sabatelli,

1988). İlişki doyumu, cinsel tutumlar, aşk, bağlılık, kendini açma ve bir ilişkiye yatırım yapma ile ilişkili duygu, düşünce veya davranışların öznel olarak değerlendirilmesini ifade etmektedir (Hendrick, 1988). Bireylerin ilişkilerine dair yaptıkları bu değerlendirmeler eğer olumlu ise ilişkiden alınan doyumun yüksek olduğuna, olumsuz ise ilişkiden alınan doyumun düşük olduğuna işaret etmektedir (Hendrick ve Hendrick, 1989). Bu tanımlardan yola çıkıldığında, bireyin partnerine ve yaşadığı romantik ilişkiye yönelik yaptığı öznel değerlendirmeler sonucunda belirlediği memnuniyet derecesi ilişki doyumu olarak adlandırılabilir.

İlişki doyumu kavramı farklı kuramsal yaklaşımlar kapsamında ele alınmıştır. Thibaut ve Kelley (1959), Karşılıklı Bağımlılık ya da Etkileşim Teorisi adını verilen kuramsal yaklaşımda, bireyler arasındaki etkileşime odaklanmış ve kuramsal bir temelle ilişki doyumunun önemini açıklamışlardır. Bu kurama göre, romantik bir ilişkiden alınan doyum ve bu ilişkiye bağımlı olma, birbirinden farklı iki kavram olarak ele alınmaktadır. Birey, yaşadığı romantik ilişki kendisine doyum sağlamıyor bile olsa, ilişkiye bağımlılığı yüksek olduğu için bu ilişkiyi sürdürme eğiliminde olabilir. Başka bir ifadeyle ilişkiye bağımlı olma ve ilişki doyumunun değerlendirilmesinde kullanılan standartlar birbirinden farklıdır (Hovardaoğlu, 1996). Bireyler romantik ilişkilerini karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi kavramlarına göre değerlendirmektedirler. Karşılaştırma düzeyi, bireyin ilişki doyumunu değerlendirirken ilişkiden aldığı ödülleri ve ödediği bedelleri belirlemede kullandığı bir ölçüttür. Eğer alınan ödüller, ödenen bedellerden daha fazlaysa bireyler, doyum verici bir ilişki yaşamakta ve bu ilişkiye bağlı kalmaya eğilimli olmaktadır. Seçenekler için karşılaştırma düzeyi, bireyin hâlihazırda yaşamakta olduğu romantik ilişkisini, başka bireylerle yaşama olasılığını değerlendirdiğinde elde edeceği doyuma ilişkin tahminleridir. Bireyler mevcut ilişkilerini devam ettirip ettirmeyeceklerine seçenekler için karşılaştırma düzeyini ölçüt olarak karar verebilmektedir. Eğer, olası bir ilişkiden elde edeceklerini düşündükleri tahmini doyum, mevcut ilişkilerinden aldıkları doyumdan düşükse, bireyler mevcut ilişkilerini sürdürme eğiliminde olmaktadır (Thibaut ve Kelley, 1959).

Karşılıklı Bağımlılık Kuramından temel alınarak oluşturulan ve ilişki doyumu kavramını içeren bir diğer kuram Rusbult'un (1980, 1983) Yatırım Modelidir. Bu yaklaşım, bireyin romantik bir ilişkide kalmasının ödül-bedel ilişkisinden çok ilişki bağlanımı kavramı ile ilgili olduğuna değinmektedir. Rusbult'a (1980, 1983) göre, ilişkiden alınan doyum düzeyi, seçeneklerin niteliği ile bir ilişki için yapılan maddi ve manevi katkılardan oluşan ilişki yatırımı kavramları, ilişkinin istikrarını sağlayan üç önemli bileşendir ve tüm bu bileşenler ilişki bağlanımını oluşturmaktadır. Yatırım Modeli, bir ilişkide kalmaya devam etmek için ilişki doyumunun yüksek olmasının tek başına yeterli olmadığını vurgulamaktadır. Başka bir deyişle,

bireyin ilişkiye olan bağlanımında yani ilişkiyi sürdürme isteğinde, ilişki doyumunun sağlanıyor olması her zaman tek başına yeterli değildir. Aynı zamanda bireyin ilişkisi için yaptığı yatırımların yeterli olması ve alternatif seçeneklerin cazip olmamasının da etkisi olabilir (Rusbult, 1983).

İlişki doyumu, partnerlerin mutluluğu ve öznel iyi oluşu üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğundan sağlıklı bir romantik ilişkinin devam ettirilmesi ve duyguların canlılığının sürdürülmesi açısından oldukça önemlidir (Sarı, 2008). Bireyler yaşadıkları ilişkilerde fizyolojik ve psikolojik açıdan karşılıklı olarak ne kadar doyum sağlarlarsa partnerlerine bağlanmak ve ilişkilerini devam ettirmek istemektedirler (Hendrick ve Hendrick, 1989). İlişki doyumunun bireyler üzerindeki kritik rolü değerlendirildiğinde, romantik ilişkilerde ilişki doyumu ile ilişkili olan değişkenlerin belirlenmesi oldukça önemlidir.

2.3. Evlilik Beklentisi

İnsanlar, yaşamda önemli bir dönüm noktası olan evlilik kararı verme aşamasında hem evlilik yaşantısına ilişkin hem de evleneceği kişiye ilişkin birtakım hayaller kurmaktadır. Özellikle evlilik öncesi dönemde kurulan bu hayaller, bireylerin gerek çevresini gözlemlemesiyle gerek bireysel yaşantılarından beslenerek şekillenmekte ve evlilik beklentisi kavramını oluşturmaktadır. Bireyler evlenme kararı alacakları zaman bireysel veya toplumsal etkenlerden etkilenen bu beklentileri ve evlilik yaşamından umut ettikleri sayesinde nihai kararlarını vermektedirler (Ceylan, 1994).

Evlilik beklentisi, bireylerin evlenmeden önce evliliklerinin nasıl bir yaşantı olacağına ve evlenerek kazanmayı umut ettiklerine yönelik imgeleridir (Barich ve Bielby, 1996). Evlilik beklentileri bir bireyin, evliliğinin sahip olması gereken standartlara dair inançlarını ifade etmektedir (Öz Soysal ve ark., 2020). Evlilik içerisinde bulunması ve bulunmaması gereken davranışlara yönelik bireylerin kişisel kanaatleri evlilik beklentilerini oluşturmaktadır (Vangelisti ve Daly, 1997). Evlilik beklentisi, partnerlerin evlilik içerisinde hangi değerleri paylaşacakları, birlikte ne kadar zaman geçirecekleri, çatışmaları nasıl değerlendirecekleri ve her bir bireyin evlilikte önemli olduğuna inandığı diğer birçok konu hakkındaki inançlarını içermektedir (Alexander, 2008). Vangelisti ve Daly (1997), bu beklentileri evlilik standartları olarak tanımlarken, Barich ve Bielby (1996), ilişki bağlamında yaratılan evlilik imgeleri olarak tanımlamaktadır.

Jones ve Nelson'a (1996) göre, evlilikten beklentiler, gerçekçi olmayan-kötümser, gerçekçi olmayan-idealist ve gerçekçi evlilik beklentisi olarak üç kategoriden oluşmaktadır.

Gerçekçi evlilik beklentilerine sahip olan bireyler, partnerleriyle arkadaşlık, bağlılık ve sadakat duygularının ağırlıkta olduğu bir ilişki kurma eğilimindeyken, gerçekçi olmayan evlilik beklentisine sahip olan bireylerde beklentilerin özellikleri idealist ve kötümser olma şeklinde değişmektedir (Jones ve Nelson, 1996). İlişkilerinde mükemmeli bulmaya çalışan idealist beklentilere sahip olan bireyler daha romantik ve tutkulu ilişkiler kurmaya eğilimliyken, ilişki kurmaktan ve bağlanmaktan çekinen kötümser beklentilere sahip olan bireyler ilişkilerinde daha kararsız tavırlar sergilemekte ve romantik aşkı arzu etme düzeyleri idealist ve gerçekçi evlilik beklentilerine sahip olan bireylere nazaran daha düşük olmaktadır (Jones ve Nelson, 1996).

Türkiye’de ve dünyada artan boşanma oranlarına bakıldığında bireylerin evlilik kurumunu sürdürmekte birtakım sorunlar yaşadıkları açıkça görülmektedir. Evliliğe yönelik beklentilerin gerçekçi düzeyde olmaması yani partnerlerin birbirlerine ve ilişkilerine karşı mükemmelliyetçi ya da kötümser beklentiler içerisine girmiş olmalarının sağlıklı bir evlilik ilişkisi geliştiremeyen çiftlerin sayısını arttırdığı söylenebilir. Larson (1988), yüksek boşanma oranlarının ve evlilik memnuniyetsizliğinin, bireylerin eş zamanlı olarak arkadaş, sırdaş, seks partneri, danışman ve ebeveyn gibi çok yönlü bir eş rolüne bürünmesini dayatan yüksek ve gerçekçi olmayan beklentilere sahip olmalarından kaynaklandığını belirtmektedir. Evlilik ilişkisine yönelik gerçekçi olmayan beklentiler veya talepler yaratan bireylerin evlilikte hayal kırıklıkları yaşaması ve ilişkilerinden doyum alamamaları kaçınılmazdır (Epstein ve Eidelson, 1981). Araştırmalar, partnerlerin evliliğe ilişkin yüksek beklentilerinin karşılanmasının zor olduğunu ve bu beklentilerin karşılanmadığı durumlarda bireylerin çoğunlukla mutsuzluk ve düşük ilişki doyumu ile karşılaştıklarını göstermektedir (McNulty ve Karney, 2002).

Partnerlerin ilişkilerinde almayı bekledikleri şeyler, ilişkilerine yönelik yaptıkları değerlendirmeleri etkilemektedir fakat bu etkinin yönü hakkında araştırmacılar farklı görüşler bildirmektedir. Bireylerin ilişkileri hakkında birtakım beklentilere sahip olması her zaman boşanma, düşük ilişki doyumu ya da çatışma gibi olumsuz yaşam olaylarıyla sonuçlanmayabilir. Örneğin, Murray ve arkadaşları (1996), ilişkileri hakkında olumlu inançlar bildiren evli ve flört eden bireylerin ilişkilerinden daha memnun olduklarını ve ilişkisel çatışmalarında azalmalar yaşadıklarını bildirmektedir. Fletcher ve arkadaşları (2000), ilişki için yüksek beklentilere sahip olmanın partnerlerin birbirlerine karşı daha tutarlı davranışlar sergilemeye teşvik edeceğini ve bu durumun ilişki doyumunun artmasına yol açabileceğini belirtmektedir. Benzer şekilde yüksek beklentilerin olumlu atıf tarzına katkıda bulunduğunu ileri süren McNulty ve Karney (2004), beklentileri yüksek olan bireylerin evlilik içerisinde meydana gelen olayları olumlu olarak yorumlama becerisine sahip oldukları için ilişkilerinde

daha yüksek memnuniyet yaşamakta ve çatışmalar sırasında daha olumlu davranışlar sergilemekte olduklarını belirtmektedir. Başka bir çalışmada ise bireylerin yüksek beklentileri karşılandığı sürece, evlilik ilişkisi için koruyucu bir faktör olduğu ve evlilik doyumuna olumlu anlamda katkıda bulunduğu belirtilmektedir (Johnson, 2015).

Kişilerarası ilişkilerin birtakım beklentiler ışığında şekillendiği açıkça görülmektedir. Ajzen (1991), evlilikle ilgili beklentilerin evrensel bir nitelik taşıdığını belirtmektedir. Evlenerek yaşamlarında yeni bir döneme başlayan bireylerin, bu yeni döneme yönelik olumlu anlamda umutlar, olumsuz anlamda idealler geliştirmiş olmaları kaçınılmaz bir gerçektir. Evli çiftler ilişkileri boyunca bu umutların ve ideallerin gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirerek ilişkilerini sorgulamaktadırlar. Bireylerin evlilikten beklentileri ile bu beklentilerin umut ettikleri gibi gerçekleşmesi durumunu algılayış biçimleri arasında oluşan farklılık ne kadar az olursa ilişkinin yapıcı bir şekilde devam etme ihtimali yükselmektedir (Kızıldağ ve Şahin, 2018).

Bireylerin evliliğe ilişkin beklentilerinin nasıl oluştuğuna dair çeşitli görüşler bildiren çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin evlilik beklentilerinin medya (Segrin ve Nabi, 2002), dış faktörler (Waller ve McLanahan, 2005), sosyo-kültürel bağlam (Juvva ve Bhatti, 2006) gibi bileşenlerden etkilendiği görüşüne ek olarak; bireylerin içinde doğup büyüdükları kök aile özelliklerinin de etkili olduğunu belirten çalışmalar bulunmaktadır (Boyer-Pennington ve ark., 2001; Johnson, 2009; Öz-Soysal ve ark., 2020; Riggio ve Weiser, 2008).

2.4. Kök Aile

Kök aile kavramı, bireyin fiziksel, psikolojik ve duygusal olarak hayata başlangıcını yaptığı aileyi ifade etmektedir (Hovestadt ve ark., 1985). Kavramın içerisinde bulunan “kök” ifadesi, bireyin anne-babası ve üst kuşakları aracılığıyla geçmişe bağlı oluşunu ifade etmektedir. Geçmişe bağlı olan bu kökler bireyin yaşamında oldukça önemli bir rol oynamaktadır (Hovestadt ve ark., 1985).

Bireyin kök ailesinde edindiği deneyimler, özellikle çocukluk döneminde ebeveynleriyle kurduğu ilişkiler, yetişkin yaşamında kuracağı ilişkilerin ve psikososyal olgunluğun temeli olarak görülmektedir (Falcke ve ark., 2008). Kök ailede edindiği deneyimler sayesinde birey, hem kendisi ile ilgili birtakım inançlar geliştirmekte (Larson ve ark., 2001) hem de nasıl bir ilişki istediğine ve ilişkilerde ne şekilde davranması gerektiğine dair karar vermesine yardımcı olan kurallar öğrenmektedir (Weigel ve ark., 2003). Bu kurallar, bireylerin sosyal ortamlarda diğerleriyle ilişki kurarken hangi davranışları sergileyeceklerine ya da

duygularını ne şekilde ifade edeceklerine katkıda bulunmaktadır. Aile ortamında oluşturulan ve otomatik bir şekilde bireyin hayatına entegre olan bu kuralların işlevsel olması durumunda bireyler yakın ilişkilerinde başarı elde etmekte, aksi takdirde yakın ilişki geliştirmeye yönelik kaygı ve düşük benlik saygısı gibi problemler yaşamaktadırlar (Larson ve ark., 2001).

Kök aile ile kurulan ilişkilerin bireyin ilerleyen dönemlerdeki yaşantısını ve ilişkilerini etkilediğini öne süren kuramsal yaklaşımlar bulunmaktadır. Kuşaklararası geçiş yaklaşımını geliştiren Bowen'a göre (1981), kök aile bireyin yaşamında önemli bir rol oynamaktadır. Aile kavramı, birbiriyle etkileşim içerisinde olan parçaların bir araya gelerek oluşturduğu bir bütün olarak tanımlanmaktadır. Bu sistem içerisindeki parçalardan herhangi birinin değişmesi durumunda sistemin temeli de etkilenmektedir. Bowen (1981), bireylerin günlük yaşamlarında kullandıkları iletişim kalıplarını kuşaktan kuşağa aktarılan bir örüntüyle öğrendiklerini dolayısıyla bireylerin davranışlarının, kök ailesinden öğrendiği bu kalıpların bir sonucu olduğunu savunmaktadır. Bowen, bireysel olarak yaşanan sorunların ancak köken ailedeki ilişki örüntüleri anlaşılıp değiştirildiği zaman düzeleceğini belirtmektedir, çünkü bireyler arasında kurulan ilişki örüntüleri, kök ailede yaşamış olan üyelerin bireysel özellikleri ile ilişkilidir (Corey, 2015). Benzer şekilde, romantik ilişkilerde yaşanan problemlerin, bireylerin kök ailelerinden devraldıkları örüntülerle alakalı olduğu düşünülmektedir. Bowen (1978), bireylerin yaptığı evlilik seçiminin, köken ailesini kusursuz bir şekilde yeniden yaratma girişimi olduğunu belirtmektedir. Birtakım duygusal kalıplar, bireye belirli türdeki insanların ve ilişkilerin çekici gelmesini sağlamakta böylece sağlıklı veya sağlıklı olmayan bu kalıplar bireyin yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerini etkilemektedir (Falcke ve ark., 2008).

Bowen'a (1978) göre, bireyler, köken ailelerinde öğrendikleri yıkıcı kalıpları güncel ilişkilerinde tekrar ederek geçmişlerini kurtarmaya çalışmaktadır. Psikolojik ve duygusal açıdan sağlıklı ebeveynlerle, sevgi dolu bir aile ortamında büyüyen bireyler, yetişkin ilişkilerinde partnerlerine karşı daha şefkatli, saygılı ve özenli davranarak çatışmaları daha yapıcı bir şekilde yönetirken, aileleriyle bu tarz bir ilişki kurmadan yetişen bireyler, romantik ilişkilerinde gerçekçi olmayan yüksek beklentilere sahip olarak sıklıkla hayal kırıklığına uğramaktadırlar (Sabatelli ve Bartle-Haring, 2003).

Bireylerin duygusal ve psikolojik gelişiminde ailenin önemini vurgulayan bir diğer yaklaşım Framo'nun menşei (köken) aile kuramıdır. Framo'ya göre, bireylerin köken aileleri ile çözüme kavuşturulamamış birtakım sorunları vardır ve bu yarım kalan problemler, bireyde birtakım ruhsal sıkıntılara neden olmaktadır. Eğer çocuğun, ebeveynleri ile geçirdiği ilk yaşantıları başarısızlıkla sonuçlanırsa, bu durum çocuğun karakterinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bireyler, kök aileleriyle çözemedikleri çatışmaları yeniden yaşamalarına yani

tekrar etmelerine fırsat verecek kişilerle evlenerek bu gerilimli yaşantıdan uzak kalmaya çalışırlar. Aile menşesinde çözilemeyen problemler, çoğunlukla çocuklara yansıtılarak çocukta da semptom oluşmasına neden olmaktadır (Nazlı, 2000).

Bireyin yaşamında aile yapısının önemini vurgulayan yapısal aile terapisi yaklaşımı Minuchin tarafından geliştirilmiştir. Bu yaklaşıma göre, aileler alt sistemlerden oluşmaktadır ve bu alt sistemler birbirleriyle etkileşim halindedir. Dolayısıyla alt sistemlerden herhangi birindeki problemler diğer alt sistemleri etkilemektedir (Nazlı, 2000). Örneğin, ebeveyn alt sisteminde meydana gelen problemler karı-koca ya da çocuk alt sistemini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Yapısal aile terapisi kuramına göre, her ailede transaksyonel kalıp denilen yineleyen etkileşimler bulunmaktadır ve bu kalıplar bir bütün olarak aile sistemini desteklemektedir (Özgüven, 2020). Bireylerin evlendikleri zaman partnerleriyle ortak bir transaksyonel kalıp geliştirmeleri gerekmektedir. Partnerlerin her birinin kendine ait değerleri, davranışları ve ilişkileri hakkında beklentileri bulunmaktadır. Her bir partner kendi aile sisteminden getirmiş olduğu kalıplarla hareket ettiği zaman uyşamazlar ve birbirlerini değiştirmek istedikleri için çatışma başlar. Öte yandan ortak bir alternatif transaksyonel kalıp oluşturabilen partnerler dengeli bir şekilde kendi aile sistemlerini oluşturmuş ve uzlaşmış olurlar (Nazlı, 2000).

Kök ailenin birey üzerindeki etkilerine değinen bir diğer yaklaşım Adleryan yaklaşımıdır. Bu yaklaşıma göre, birey diğer insanlarla ilişki kurmaya eğilimi ile dünyaya gelmektedir ve bu potansiyel sosyal ya da toplumsal ilgi olarak adlandırılmaktadır (Corey, 2015). Birey, doğuştan getirdiği sosyal ilgi sayesinde kendisini toplumun bir parçası olarak görür ve diğerleriyle etkileşime girer. Sosyal ilginin gelişmesinde ebeveyn-çocuk ilişkisi önem taşımaktadır; özellikle yaşamın ilk altı yılında ebeveyn-çocuk arasında kurulan ilişkinin öneminin vurgulandığı bu yaklaşıma göre, eğer ebeveynler çocuğa pozitif bir sosyal ilgi aktarırsa çocukta iş birliği yapma, arkadaşlık kurma ve güven duyma gibi olumlu kişilik özellikleri gelişecektir. Sosyal ilgi engellenirse çocuk başkalarıyla iletişim kurmaktan kaçınan ve diğerlerine daima üstünlük kurmaya çalışan bir yetişkin olacaktır. (Corey, 2015; Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2014). Adleryan yaklaşıma göre, anne-baba arasındaki ilişki çocuk için sosyal ilgiyi oluşturan kaynaklardan biridir ve çocuğun ilerleyen yıllardaki romantik ilişkilerini büyük ölçüde etkileyebilmektedir (Sharf, 2008).

Bandura (1977), çocukların ebeveynlerini model alarak kendi davranış repertuarlarını geliştirdiklerini açıkladığı sosyal öğrenme kuramında kök ailenin çocuk ve gelecekteki ilişkileri üzerindeki etkisine değinmektedir. Sosyal öğrenme kuramına göre, bireyler davranışlarını diğerlerini gözlemleyerek ve taklit ederek öğrenirler ve onlara fayda sağlayan

davranışları benimserken fayda sağlamayan davranışları göz ardı etme eğilimindedirler (Bayrakçı, 2007). Sosyal öğrenme kuramı romantik ilişkiler açısından ele alındığında, yetişkin bireylerin evlilikle ilgili davranışlarının çoğunun anne-babasının ya da çevresindeki diğer insanların evliliklerini, çocukluk döneminde gözlemleyerek model alınması sonucu oluşturulduğu ifade edilmektedir (Topham ve ark., 2005).

Kök ailenin birey üzerindeki etkilerini açıklayan diğer bir yaklaşım bağlanma kuramıdır. Bağlanma kuramına göre, bireyin gelişimi çocukluktan yetişkinliğe dek devam eden bir süreçten oluşmaktadır ve yaşamın ilk yıllarında çocuğun bakım vereniyle kurduğu ilişkilerin niteliği, yetişkin olduğunda kuracağı romantik ilişkilerdeki partnerlerine yansıtılmaktadır (Hazan ve Shaver, 1987). Bakım vereni ile kurduğu ilişkiler sayesinde çocuk, yakın ilişkilerde nelerden hoşlandığını ya da hoşlanmadığını, ilişkilerin nasıl devam ettirildiğini, çatışmaların nasıl ele alındığını öğrenmektedir. (Karney ve Bradbury, 1995). Bowlby'nin bağlanma kuramını romantik ilişkiler bağlamında inceleyen Hazan ve Shaver'e (1987) göre, ebeveynleri ile güvenli bağlanma ilişki kuran çocuk, değerli ve güvende olduğunu hissetmekte ve ilerleyen yıllarda yakın ilişkiler kurmak konusunda girişken ve partnerlerine karşı samimi davranışlar göstermekteyken, kaygılı-kararsız ya da kaygılı-kaçıngan bağlanma stilini benimsemiş olan bireyler ise yakın ilişkiler kurmak konusunda birtakım problemler yaşayabilmektedirler. Sonuç olarak bağlanma kuramına göre, evlilik içerisinde yaşanan mutluluk, her bir partnerin kök ailesi ile kurduğu ilişkinin kalıcı yönlerinden etkilenmektedir (Karney ve Bradbury, 1995).

2.5. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde bu çalışma kapsamında incelenen değişkenler olan evlilik beklentisi, kök aile ve ilişki doyumu hakkında yurtdışında ve yurt içinde yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.5.1. Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Wilcoxon ve Hovestadt (1985), 75 çift ile yaptıkları çalışmada kök aile deneyimlerinin sağlıklı ve işlevsel olması ile çiftlerin evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Elde edilen bulgular, benzer kök aile yaşantılarına sahip olan çiftlerin ilişki uyumlarının diğer çiftlerin ilişki uyumlarına göre anlamlı olarak daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Epstein ve Eidelson (1988), 47 çift ile yaptıkları çalışmada, ilişkiye dair inançlar ve beklentiler ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Elde edilen bulgular, evlilik ilişkileri ile ilgili gerçekçi olmayan inançlar ve idealist beklentilere sahip olmanın evlilik

doymu ile olumsuz bir ilişki içerisinde olduğunu ortaya koymaktadır.

Metts ve Cupach (1990), 322 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada, işlevsiz ilişki inançları, problem çözme tepkileri ve romantik ilişki doymu arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Elde edilen bulgulara göre, işlevsel olmayan ilişki inançlarının, yıkıcı problem çözme tepkileri ile pozitif, ilişki doymu ile negatif yönde ilişkili olduğu belirtilmektedir.

Benson ve arkadaşları (1993), yaşları 17-21 arasında, bekâr 544 kadın ve 433 erkek ile yaptıkları çalışmada, anksiyete düzeyleri, romantik ilişkilerdeki yakınlık düzeyleri ile iletişim kalıpları ve kök aile dinamikleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Elde edilen bulgulara göre, kök ailedeki kaynaşma ve kontrol bireyin romantik ilişkileri üzerinde etkili olmaktadır ve anksiyete düzeyi bu ilişkiye aracılık etmektedir. Başka bir ifadeyle, kök aile ilişkileri içerisindeki füzyon yani iç içe geçme bireylerde kaygıya neden olmaktadır ve oluşan kaygı da bireylerin romantik ilişkilerindeki yakınlıklarını ve iletişim düzeylerini etkilemektedir.

Jones ve Nelson (1996), ebeveynleri boşanmış olan 244 öğrenci ve ebeveynleri birlikte olan 61 öğrencinin evlilik beklentileri arasında bir farklılık olup olmadığını inceledikleri çalışmada, iki grubun evlilik beklentileri arasında anlamlı bir fark olmadığını belirtmektedir. Araştırmacılar bu durumu, çocukların ebeveynlerinin mutsuz ilişkilerini gözlemlemiş olsalar bile, “Bu benim başıma gelmez” düşüncesiyle evlilikle ilgili daha olumlu beklentiler geliştirmeye çalıştıkları yönünde açıklamaktadırlar. Benzer bir çalışmada, aile içi şiddet ve boşanmanın evlilik beklentileri üzerindeki etkilerini inceleyen Dillion (2005) 293 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmada, aile içi şiddet veya boşanmanın katılımcıların evlilik beklentileri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı ve evlilik beklentilerinin cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

Larson ve arkadaşları (1998), Bowen’ın sistem teorisini kullanarak yaptıkları çalışmada yaşları 17-21 arasında değişen 977 bireyin evliliğe yönelik tutumları ve evliliğe hazır oluşları üzerinde kök aile aktarımının etkisini incelemiştir. Elde edilen bulgular, aile içerisinde kaynaşma ve üçgenlemenin bulunmasının evliliğe ilişkin olumsuz görüş ve duygularla ilişkili olduğu ve kök aile aktarımının geç ergenlerin evliliğe hazır oluşluluk ve evlilik tutumları üzerinde pozitif yönde düşük düzeyde bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

Feng ve arkadaşları (1999), ebeveynleri ve çocuklarını içeren boylamsal bir çalışmada, evlilik kalitesi ve istikrarsızlığının kuşaklar arası aktarımını ve ebeveyn boşanmasının çocukların evlilik kalitesi üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. Araştırma bulguları, ebeveyn boşanmasının kız çocuklarının boşanma olasılığını artırdığını, bazı yaşam tarzı faktörlerinin nesiller arası boşanmaya aracılık ettiğini, ebeveyn boşanmasının çocukların evlilik kalitesi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu ve evlilik kalitesinin kök aile ile benzerlik gösterebileceği

ifade edilmektedir.

Conger ve arkadaşları (2000), 193 genç yetişkin ile 1989-1997 yılları arasında bireylerden veri toplayarak yaptıkları boylamsal bir çalışmada gençlerin kök aile etkileşimlerinin romantik ilişkilerdeki yetkinlikleri üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Araştırma bulgularına göre, ebeveynleri ile sıcak, samimi ve kabul edici bir ilişki kurabilen bireylerin partnerlerine karşı gösterdikleri davranışlar da aynı şekilde olmaktadır. Başka bir ifadeyle, bireyin ebeveynleriyle kurduğu ilişki, yetişkinlik döneminde kuracağı romantik ilişkilerinin bir belirleyicisi olmakta ve ilişki kalitesini etkilemektedir.

Amato ve Booth (2001) tarafından yapılan boylamsal bir çalışmada, 297 ebeveyn ve onların çocukları, ebeveynlerin evlilik uyumsuzluğu ile çocuklarının evlilik niteliği arasındaki ilişki açısından incelenmiştir. Çalışma bulguları, ebeveynlerin yaşadığı evlilik çatışmasının, çocukların evlilik niteliğini negatif yönde, çocukların evlilik çatışması ile pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğunu göstermektedir.

Larson ve arkadaşları (2001), fonksiyonel olmayan köken aile kurallarının genç yetişkinlerin flört ilişkileri üzerindeki etkilerini incelediği bir çalışmada, 322 üniversite öğrencisinden fonksiyonel olmayan köken aile kuralları, mevcut flört davranışları, flört kaygısı, ilişki doyumu ve bağlılığını ölçen veriler toplamıştır. Araştırma bulguları, fonksiyonel olmayan aile kuralları flört kaygısı ile pozitif yönde ilişkilirken flört aşamalarında ilerleme, ilişki doyumu ve genç yetişkinlerin flört ilişkilerine bağlılıkları ile negatif yönde ilişkili olduğu göstermektedir. Ayrıca, işlevsiz kuralları olan ailelerden gelen genç yetişkinlerin, yaklaşık olarak aynı sayıda partnerle çıkmalarına rağmen, daha işlevsel kurallara sahip ailelerden gelen genç yetişkinlere göre daha geç ve daha az sıklıkla flört etme eğilimi olduğu belirtilmektedir.

Boyer-Pennington ve arkadaşları (2001), ebeveynleri boşanmış olan ve ebeveynleri birlikte olan üniversite öğrencileriyle yapmış oldukları bir çalışmada, evlilik beklentileri ile bireylerin aile yapılarını karşılaştırmıştır. Çalışma sonuçlarında, ebeveynleri birlikte olan öğrencilerin evliliğe ilişkin beklentilerinin, ebeveynleri ayrı olan öğrencilerin evliliğe ilişkin beklentilerine kıyasla daha olumlu olduğu belirtilmektedir (Boyer-Pennington ve arkadaşları., 2001). Riggio ve Weiser (2008) tarafından yapılan benzer bir çalışmada, üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik tutumları ve anne-babalarının medeni durumları ile ilişki çatışmaları incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre, ebeveynleri boşanmış olan gençler, ebeveynleri birlikte olan gençlere kıyasla daha fazla ilişki çatışması yaşamakta ve gelecekteki evlilikleriyle ilgili daha karamsar beklentilere girmektedirler.

Segrin ve Nabi (2002), üniversite öğrencilerinin televizyonda izledikleri içeriklerin türü ve televizyon izleme miktarı ile evliliğe yönelik beklentilerine etkisini inceleyen bir araştırma

yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, televizyonda izlenen içerik türünün (romantik komediler, pembe diziler) evliliğe dair gerçekçi olmayan ve idealize edilmiş inançlarla pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermektedir. Başka bir ifadeyle, romantik içeriğe sahip televizyon programlarını daha çok tercih eden gençler, evlilik ilişkisinde daha yüksek tutku ve samimiyet beklentisine sahip olmaktadır. Araştırmacılar medyanın, gençlerin evliliğe yönelik gerçekçi olmayan beklentiler geliştirmelerine etki edebileceğini vurgulamaktadır.

Stackert ve Bursik (2003), 246 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada, bağlanma stilleri (güvenli, kaygılı, kaçınan), ilişkiye özgü irrasyonel inançlar ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Elde edilen bulgulara göre, hem kaygılı ya da kaçınan bağlanma stiline sahip olmak hem de ilişkiye yönelik akılcı olmayan inançlara sahip olmanın ilişki doyumu ile negatif yönde ilişkili olduğu belirtilmektedir.

Sabatelli ve Bartle-Haring (2003), 103 evli çift ile yaptıkları çalışmada evli bireylerin kendi ailelerindeki deneyimleri ile evlilik uyumu kalıpları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma bulgularına göre, partnerlerin her ikisinin de köken aile deneyimleri evlilik uyumlarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Kadınların kök aile yaşantıları, evliliklerine ilişkin hem kendi yorumlarını hem de eşlerinin yorumlarını, erkeklerin kök aile yaşantılarına göre daha çok etkilemektedir. Hem kadınlar hem de erkekler için kök aileden farklılaşma düzeyinin artması, evlilik uyumunu arttırmakta ve evlilik çatışmasını azaltmaktadır.

Topham ve arkadaşları (2005), evliliğin ilk dönemlerindeki saldırganlık ve çatışmayı açıklamada kök aile deneyimlerinin etkisini inceledikleri çalışmada 367 çiftten hem nişanlılık döneminde hem de 4-7 yıllık evlilik döneminde veriler toplamıştır. Araştırma bulgularına göre, kadınların düşmanca evlilik çatışması algıları, erkeklere göre kök aile yaşantılarından daha çok etkilenmektedir ve kadınların evlilikteki düşmanca çatışma algısının yordayıcısı, kadınların anne-çocuk ilişkisi ve ebeveyn disiplininin kalitesi ile kocaların ebeveynlerinin evliliğinden algıladıkları ilişkinin kalitesi olmaktadır.

Juvva ve Bhatti (2006), beklentilerin insanların içinde yaşadıkları sosyo-kültürel bağlamdan etkilendiğini savunmuş ve bunu epigenetik modele göre açıklamışlardır. Bu modele göre, evlilikten beklentiler, partnerden beklentiler, evlilikten beklentiler, partnerin köken ailesinden beklentiler, evlilik kurumundan beklentiler ve ideal partner imajı olmak üzere beş bileşenden oluşmaktadır. Araştırmacılara göre, bir çift evliliğe adım attıkları zaman tüm bu beklentileri beraberinde getirmekte ve evliliğin süresi boyunca bu beklentiler gelişip değişmektedir.

Gardner ve arkadaşları (2007) evlilik öncesi dönemde bulunan 736 çift ile yaptıkları

araştırmada, çatışma yönetimi, ilişki doyumu ve duygusal tepkisellik üzerinde kök aile yaşantılarının etkilerini incelemişlerdir. Araştırma bulguları, kök ailede yaşanan deneyimlerin hem bireylerin hem de partnerlerinin duygusal tepkisellik, başarısız çatışma yönetimi ve ilişki doyumu üzerinde etkili olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, zorlayıcı kök aile deneyimlerine verilen tepkiler kadınlarda içselleştirici (kendini suçlama/utanç, depresif/anksiyöz semptomlar) tepkiler şeklinde kendini gösterirken, erkeklerde daha dışsallaştırmaya yönelik tepkilerle (agresyon vb.) ortaya çıkmaktadır.

Falcke ve arkadaşları (2008), evli çiftlerin kök aile yaşantıları ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada 542 evli çiftten veri toplamışlardır. Bulgulara göre, evli çiftlerin evlilik uyumları ile kök aile ilişkileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta, olumlu kök aile ilişkilerine sahip olan bireylerin evlilik doyumunun da yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca eşlerin kök aile deneyimleri çoğu boyutta benzer olmasına rağmen kadınlar kök aile deneyimlerini erkeklere göre daha olumsuz bir şekilde yorumladıkları için erkeklerin evlilik uyumlarının kadınlardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Botha ve arkadaşları (2009), 47 evli çift ile yaptıkları çalışmada evlilik doyumu ile köken aile faktörleri (problem çözme, iletişim, roller, duygusal katılım ve davranışsal kontrol) arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırma bulguları, köken aile yaşantılarının evlilik doyumunun önemli bir belirleyicisi olduğunu vurgulamaktadır. Köken aile faktörleri olarak roller ve duygusal tepki verme ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ve bu ilişki, kadının yanı sıra erkeğin de evlilik doyumunda önemli bir rol oynamaktadır. Başka bir ifadeyle, bireyin kök ailesindeki roller ne kadar belirginse ve birey kök ailesinde duygularını uygun bir şekilde ifade etmeyi öğrendiyse evlilik doyumu da yüksek olmaktadır.

Rios (2010), 56 yeni evli çift ile yaptığı çalışmada, evlilik beklentileri ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, evliliğe yönelik beklentilerin evlilik doyumunun orta ile yüksek derecede önemli bir belirleyicisi olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, köken aileye ilişkin değişkenlerin bireylerin evlenmeden önce evlilikle ilgili bilgi toplamalarında aracılık ettiği ve beklentilerle anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu belirtilmektedir.

Dennison, (2010), yeni evli çiftlerle yürüttüğü çalışmasında bireylerin kök aile özelliklerinin mevcut evlilik doyumları üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma bulguları, kök aile özelliklerinin hem kadınlar hem de erkekler için evlilik doyumunu etkilediğini ve bu ilişkiye çatışma çözme stilinin aracılık ettiğini ortaya koymaktadır.

Martinson ve arkadaşları (2010) tarafından yapılan bir çalışmada zorlayıcı kök aile deneyimlerinin ilişki doyumuna etkisini incelemişlerdir. Araştırma bulgularına göre, daha

sağlıklı kök aile yaşantıları olan bireyler ya da zorlayıcı kök aile yaşantıları olsa bile bu zorluklarla yüzleşen bireyler, sağlıklı kök aile yaşantıları olan ya da bu yaşantılarla yüzleşmemiş bireylere göre daha yüksek ilişki doyumu yaşamaktadır. Ayrıca, kök aile ile sağlıklı bir şekilde kurulan ilişkilerin duygudurum bozukluklarını azaltan bir koruyucu etkisi olduğu belirtilmektedir.

Dennison ve arkadaşları (2014), yapmış oldukları çalışmada, yeni evli bireylerin kök aile özellikleri ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiye çatışma çözme tarzının aracı rolünü incelemişlerdir. Araştırma bulgularına göre, özellikle kadınlar için kök aile özellikleri (ebeveyn boşanması, ebeveynler arası çatışma) daha düşük evlilik doyumu ile ilişkili olmakta ve çatışma çözme tarzı bu ilişkiye kısmi olarak aracılık etmektedir. Araştırmacıların elde ettikleri bulgular, mevcut literatürde bulunan evlilik kalitesinin nesiller arası aktarımı olgusunu destekleyen kanıtlar sunmaktadır.

Strait ve arkadaşları (2015), yaptıkları çalışmada kök aile deneyimleri, cinsel doyum ve evlilik kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma bulgularına göre, daha olumlu kök aile deneyimleri ve ebeveyn-çocuk ilişkileri daha yüksek cinsel tatmin ile ilişkili olmakta ve bu ilişkiye önemli ölçüde evlilik kalitesi aracılık etmektedir fakat bulgular arasında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Rajabi ve arkadaşları (2017), gerçekleştirdikleri çalışmada evli kadınların kök aile yaşantıları ile evlilik doyumları arasındaki ilişkide güvensiz bağlanma boyutlarının (kaygılı ve kaçınan) aracılık rolünü incelemişlerdir. 198 kadın hemşire ile yaptıkları çalışmanın bulgusuna göre, kök aile ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve güvensiz bağlanma boyutları (kaygılı ve kaçınan) ile evlilik doyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmektedir.

2.5.2 Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Cihan-Güngör (2007), yapmış olduğu doktora tezinde, evlilik doyumunu evliliğe hazır oluş düzeyi, evlilikte öz yetkinlik, psikolojik belirtiler, stresle başa çıkma tarzlarından olan aktif planlama ve gelişime açıklık, duygusal tutarsızlık, özdenetim ve yumuşak başlılık kişilik özellikleri arasındaki doğrudan ve dolaylı ilişkileri açıklayarak incelemeye yönelik bir model geliştirmiştir. Evliliğe hazır oluş düzeyi araştırmacı tarafından geliştirilen “Kök Aileyle İlişkiler Envanteri” kullanılarak ölçülmüştür. Yapılan çalışma sonucunda geliştirilen bu modelin, evlilik doyumunu açıkladığı ve evlilik doyumunu en çok yordayan değişkenlerin eş benzerliği ve kök aile ile ilişkiler olduğu ortaya konulmuştur.

Ülker (2011), yapmış olduğu çalışmada kök aile ile ilişkiler, problem çözme becerileri, evlenme yaşı ve evlilik süresi değişkenlerinin evlilik çatışmasının sıklık ve yaygınlığını yordama gücünü incelemeyi amaçlamıştır. İzmir’de yaşayan 394 evli birey ile gerçekleştirilen araştırma bulgularına göre, evlilik çatışması sıklığını, kök aile ile ilişkiler, evlenme yaşı ve evlilik süresi değişkenleri anlamlı düzeyde yordamaktayken; evlilik çatışması yaygınlığını ise, kök aile ile ilişkiler ve problem çözme becerileri değişkenleri anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Yıldız (2013), algılanan anne baba tutumları ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi çeşitli sosyodemografik değişkenlere göre incelemek amacıyla 200 evli birey ile bir çalışma yürütmüştür. Araştırma bulgularına göre, evlilik doyumu bireylerin eğitim durumuna, eşlerinin eğitim durumuna ve evlenme biçimlerine göre farklılık göstermektedir. Ayrıca algılanan anne-baba tutumunun demokratik olması ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu; algılanan anne-baba tutumunun otoriter ya da koruyucu-istekçi olması ile evlilik doyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmektedir.

Bayrakçı (2014), psikolojik iyi oluşun kök aile ile ilişkiler, benlik saygısı ve evlilik doyumu açısından yordama gücünün belirlenmesi amacıyla, İzmir ilinde yaşayan 386 birey ile bir çalışma yürütmüştür. Psikolojik iyi oluşun yordanmasında, evlilik doyumu, kök aile ile ilişkiler ve benlik saygısının rolünü belirleyebilmek için yapılan çok aşamalı regresyon analizi sonuçlarına göre, benlik saygısı ve evlilik doyumu evli bireylerde psikolojik iyi oluşu anlamlı bir şekilde yordamaktayken, kök aile ile ilişkiler değişkeninin evli bireylerde psikolojik iyi oluşu anlamlı bir şekilde yordamadığı görülmüştür.

Kendir ve Demirli (2016), İstanbul ilinde yaşayan 400 evli birey ile yaptıkları çalışmada, anne-baba tutumunun evlilik doyumu üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma bulgularına göre, evlilik doyumu ve demokratik tutum arasında pozitif yönde anlamlı fakat zayıf bir ilişki bulunurken otoriter ve korumacı anne baba tutumunun evlilik doyumu ile ilişkili olmadığı belirtilmektedir.

Coğalan (2017), Samsun ilinde yaşayan 242 evli birey ile yaptığı çalışmada, evli bireylerin kök aileleriyle ilişkileri ve evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamıştır. Araştırma bulgularına göre, evli bireylerin kök aileleriyle ilişkileri (aile ortamı, anneyle ilişkiler, babayla ilişkiler) ve evlilik uyumları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur fakat bulunan bu ilişki cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Ölçüm ve Duman (2017), kök aile ile ilişkilerin karşılıklı bağımlılık üzerine etkisini incelemek amacıyla 232 hemşire ile yapmış oldukları çalışma bulgularına göre, hemşirelerde sağlıklı kök aile ilişkileri, karşılıklı bağımlılık ve kendini ifade edememe düzeyinin yüksekliği ile ilişkili olmaktadır. Bulgular, kök aile ilişkilerinin boyutlarından olan baba ile

ilişkilerin sağlıklı olması, anne ile ilişkilerin sağlıklı olmasına oranla hemşirelerde karşılıklı bağımlılık düzeyini daha fazla arttırdığına işaret etmektedir.

Safi (2018), kültürel etkenler ile kök aile ile ilişkilerinin etkisiyle oluşan özbenlik algısının, romantik ilişkilerine etkisini incelemek amacıyla ABD, Türkiye ve Pakistan'da yaşayan, en az üç aydır romantik ilişkisi devam eden 18-25 yaş aralığındaki 555 bireyle bir çalışma yapmıştır. Bulgulara göre, üç kültür içinde ayrışma ilişki doyumunu yordamaktadır ancak, ABD örnekleminde özerk-ilişkisel arttıkça ilişki doyumu artmaktayken, Türkiye ve Pakistan örnekleminde iki değişken arasında herhangi bir ilişki olmadığı belirtilmektedir.

Akar (2019), Bowen'ın sistem teorisinden yola çıkarak kök aile fonksiyonelliği ve çift ilişki kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma, en az 6 ay en fazla 15 yıl evli olan 22-52 yaşları arasında bulunan bireylerle gerçekleştirilmiştir. Çalışma bulgularına göre, kök aile fonksiyonelliği, çift ilişki kalitesi ve benliğin ayrımlaşması ile pozitif, bağlanma kaygısı ile negatif olarak ilişkili bulunmuştur. Kök aile fonksiyonelliği ve çift uyumu arasındaki ilişkide, benliğin ayrımlaşması ve bağlanma kaygısının dolaylı etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Kocabıçak (2019), üniversite öğrencilerinin ayrışma-bireyleşme, bireycilik-toplulukçuluk, evlilik beklentileri ve evlilik tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, evlilik beklentileri ile ayrışma-bireyleşme arasında negatif yönde, evlilik beklentileri ile bireycilik-toplulukçuluk arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Tunç (2019), üniversite öğrencilerinin aile aidiyeti, evlilik beklentileri ve evlilik tutumları arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmada, katılımcıların ebeveynlerinin aylık geliri, ebeveynlerinin eğitim durumu, yaş ve cinsiyet gibi demografik değişkenler ile aile aidiyeti, evlilik beklentileri ve evlilik tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını bulmuştur. Ek olarak, aile aidiyeti, evlilik beklentisi ve evlilik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Umay (2019), ebeveyne bağlanma ile romantik ilişkilerde bağlanma örüntüsünün anneanne-anne-kız olmak üzere üç kuşaktaki aktarımına ve üçüncü kuşaktaki evlilik beklentisine etkisini incelemiştir. Çalışma bulgularına göre, her üç kuşakta da ebeveyne bağlanma ile romantik ilişkilerde bağlanma örüntüsü arasında bir aktarım olmadığı buna ek olarak üçüncü kuşakların evlilik beklentileri üzerinde bu aktarımın etkili olmadığı bulunmuştur.

Öz-Soysal ve arkadaşları (2020), üniversite öğrencilerinin evlilik beklentilerine göre, evliliğe yönelik bakış açılarını inceledikleri ve karma yöntem kullandıkları çalışmada, katılımcıların gerçekçi, kötümser ve idealist beklentilerine göre, evlilikte aşk duygusu, evlilik

çatışmalarının çözümü, çocuk bakımı ve ev işleri ve aile ilişkileri gibi konularda birbirlerinden farklı olduklarını bulgulamışlardır. Ek olarak, araştırmaya katılan tüm katılımcıların evliliğe ilişkin beklentilerinin oluşmasında köken ailelerinin etkili bir faktör olduğunu belirtmektedirler.

Devecioğlu (2020), nişanlı bireyler üzerinde yaptığı çalışmada, kaygılı ve kaçınmacı bağlanma boyutlarının, evlilik tutumlarının, evlilik beklentilerini ve ilişki sürelerinin ilişki doyumunu yordayıcı etkisini incelemiştir. Çalışma bulgularına göre, nişanlı bireylerin ilişki doyumu ile evliliğe ilişkin beklentiler ve kaçınmacı bağlanma stili arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu; evliliğe yönelik tutumlar, kaygılı bağlanma stili ve ilişki süresi ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirtilmektedir.

Akşemsettinoğlu (2020), romantik bir ilişki yaşamakta olan bireylerin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ile ilişki doyumu ve evliliğe yönelik beklentileri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, katılımcıların çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının alt boyutlarından olan cinsel istismar ile evlilik beklentisi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Diğer yandan çocukluk çağı örselenme yaşantılarının alt boyutlarından olan duygusal istismar ile ilişki doyumu arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ek olarak, nişanlı bireylerin evlilik beklenti düzeylerinin, evli bireylere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Gürbüz (2021), en az altı aydır evli 357 birey ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmada, evli bireylerin kök aile ilişkilerinin fonksiyonelliği ile ana babaya bağlanma ve evlilik doyumu arasındaki ilişkide, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı rolünün incelenmesini amaçlamıştır. Araştırma bulgularına göre, evlilik doyumu ile işlevsel kök aile ilişkileri ile ana babaya bağlanma arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki varken; ilişkilere yönelik fonksiyonel olmayan inançlar ile evlilik doyumu, işlevsel kök aile ilişkileri ve ana babaya bağlanma arasında negatif yönlü ve anlamlı düzeyde ilişki olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, hem ana babaya bağlanma ve ilişkilere yönelik fonksiyonel olmayan inançların hem de kök aile deneyimlerinin fonksiyonelliği ve ilişkilere yönelik fonksiyonel olmayan inançların evlilik doyumunu doğrudan ve anlamlı düzeyde yordadığı araştırma bulguları arasındadır.

Keldal (2021), bekâr gençlerin evliliğe yönelik bakış açılarını, bakış açılarını etkileyen faktörleri ve evlilikten beklentilerini nitel bir yöntem olan fenomenolojik desende oluşturduğu çalışmasında, genel olarak gençlerin evliliğe olumlu yaklaştığını ve evliliğe yönelik bakış açılarını etkileyen faktörlerin kök aile, din ve toplum olduğunu belirtmektedir. Ek olarak, katılımcıların evlilikten beklentileri, hayatı paylaşmak, düzenli bir yaşam, huzurlu ve güvenli bir ortam ve çocuk sahibi olma üzere dört ana başlık etrafında toplandığını belirtmektedir.

Çiftçi (2022), evli olmayan bireylerin aile aidiyetleri, kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaları, benliğin ayrımlaşması ve evlilik beklentileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma bulgularına göre, katılımcıların benlik ayrımlaşma düzeyleri evlilikten beklentilerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta fakat kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve aile aidiyeti evlilik beklentilerine göre farklılaşmamaktadır.

Türk (2022), Y ve Z kuşağındaki bireylerin evlilik beklentileri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, her iki kuşağın da güvenli bağlanma stiline ve gerçekçi olmayan-idealist evlilik beklentilerine sahip olduğunu bulmuştur. Araştırmanın diğer bir bulgusuna göre, güvenli bağlanma stiline sahip bireyler, daha yüksek oranda gerçekçi olmayan-idealist evlilik beklentileri geliştirirken kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip katılımcıların ise daha kötümser evlilik beklentileri geliştirdiği ifade edilmektedir.

Öselemiş (2022), nişanlı ve evli bireyler üzerinde yaptığı çalışmada, fonksiyonel kök aile yaşantıları ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide benlik ayrımlaşmasının aracılık rolünü incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma bulgularına göre, ilişki durumu fark etmeksizin, kök aile deneyimlerinin mevcut ilişkilerden alınan doyumu öngördüğü, kök aile işlevselliği yüksek olan nişanlı ve evli bireylerin romantik ilişkilerinden aldıkları doyumun da yüksek olduğu belirtilmektedir. Buna ek olarak, aile işlevselliğinin yüksek olması bireylerin özerk bir birey olarak yetişmelerini destekleyerek, benliklerini ayrımlaştırmalarını sağlamaktadır.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma sorularını yanıtlamak amacıyla kullanılan araştırma modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizine yönelik bilgiler alt başlıklar halinde sunulmuştur.

3.1. Araştırma Modeli

Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri, evlilik beklentileri ve ilişki doyumları arasındaki ilişkilerin incelemesini amaçlayan bu tez çalışması, tarama modeli kullanılarak yapılan betimsel bir çalışmadır. Tarama modeli, herhangi bir değişimleme olmaksızın, katılımcıların var olan durumlarıyla değerlendirildiği, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkilerin ve bu olası ilişkilerin derecelerinin belirlenmesini sağlayan bir araştırma modelidir (Karasar, 2012).

3.2. Araştırma Grubu

Bu çalışmada araştırma grubunun belirlenmesi için amaçlı (ölçüt) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırmacı tarafından araştırmanın amacına yönelik önceden belirlenen bir ölçüt listesi hazırlanarak ölçütü karşılayan durumlarla çalışılan bir örnekleme yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışmanın araştırma grubunu, romantik ilişki (sevgililik/flört, nişanlılık, evlilik) yaşamakta olan 456 kişi oluşturmaktadır. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler, Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Değişkenler		Toplam	%	Min	Max	Xort
Cinsiyet	Kadın	343	75.2			
	Erkek	113	24.8			
Yaş		456	100	18	71	32.08
Eğitim Düzeyi	İlkokul	6	1.3			
	Ortaokul	4	0.9			
	Lise	33	7.2			
	Üniversite	321	70.4			
	Lisansüstü	92	20.2			
Gelir Durumu	Düşük	46	10.1			
	Orta	372	81.6			
	Yüksek	38	8.3			

Değişkenler		Toplam	%	Min	Max	Xort
İlişki Durumu	Sevgili/flört	154	33.8			
	Nişanlı	28	6.1			
	Yeni evli (0-5 yıl)	136	29.8			
	5 yıldan uzun süredir evli	138	30.3			
Birliktelik Süresi (ay)		456	100	1	600	99.18
Partnerle Tanışma Şekli	Aile aracılığıyla	35	7.7			
	Arkadaş aracılığıyla	121	26.5			
	Görücü usulü	24	5.3			
	Okul/iş aracılığıyla	200	43.9			
	İnternet aracılığıyla	57	12.5			
	Diğer	19	4.2			
Büyüdüğü Aile Tipi	Çekirdek aile	322	70.6			
	Geniş aile	134	29.4			
	Diğer	0	0			
Partnerinin Büyüdüğü Aile Tipi	Çekirdek aile	298	65.4			
	Geniş aile	155	34			
	Diğer	3	0.7			
Anne Babanın Evlenme Biçimi	Anlaşarak/flört	149	32.7			
	Görücü usulü	305	66.9			
	Diğer	2	0.4			
Anne ve Babanın İlişki Durumu	Evli ve birlikte yaşıyorlar	365	80			
	Evli ve ayrı yaşıyorlar	9	2			
	Boşanmış	26	5.7			
	Vefat	50	11			
	Diğer	6	1.3			

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcı sayısının 456 olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin 343'ü (%75,2) kadın, 113'ü (%24,8) erkektir; yaş aralığı 18 ile 71 arasında (ort.=32,08) değişmektedir. Bireylerin eğitim düzeylerine bakıldığında, eğitim düzeyi ilkökul olanların sayısı 6 (%1,3), ortaokul olanların sayısı 4 (%0,9), lise olanların sayısı 33 (%7,2), üniversite olanların sayısı 321 (%70,4), lisansüstü olanların sayısı 92 (%20,2)'dir. Bireylerin gelir durumlarını nasıl algıladıklarına bakıldığında, gelir durumunu düşük algılayanların sayısı 46 (%10,1), orta algılayanların sayısı 372 (%81,6) ve yüksek algılayanların sayısı 38 (%8,3)'dir. Bireylerin birliktelik süreleri, 1 ay ile 600 ay arasında (ort.=99,18) değişmektedir. Bireylerin ilişki durumuna bakıldığında, ilişki durumu sevgili/flört olanların sayısı 154 (%33,8), nişanlı olanların sayısı 28 (%6,1), 0-5 yıl arasında yeni evli olanların sayısı 136 (%29,8), 5 yıldan daha uzun süredir evli olanların sayısı 138 (%30,3)'dir. Bireylerin partnerleriyle tanışma şekillerine bakıldığında, aile aracılığıyla tanışanların sayısı 35 (%7,7), arkadaş aracılığıyla tanışanların sayısı 121 (%26,5), görücü usulü tanışanların sayısı 24 (%5,3), okul/iş yeri aracılığıyla tanışanların sayısı 200 (%43,9), internet aracılığıyla tanışanların sayısı

57 (%12,5), diğer şekillerde tanışanların sayısı 19 (%4,1)'dir. Bireylerin büyüdüğü aile tipine bakıldığında çekirdek aile ile büyüyenlerin sayısı 329 (%70,6), geniş aile ile büyüyenlerin sayısı 137 (%29,4)'dir. Bireylerin partnerlerinin büyüdüğü aile tipine bakıldığında çekirdek aile ile büyüyenlerin sayısı 298 (%65,4), geniş aile ile büyüyenlerin sayısı 155 (%34), diğer 3 (%0,7)'tür. Bireylerin anne ve babalarının evlenme biçimlerine bakıldığında, anlaşarak flört ederek evlenenlerin sayısı 149 (%32,7), görücü usulü evlenenlerin sayısı 305 (%66,9), diğer şekillerde evlenenlerin sayısı 2 (%0,4)'dir. Bireylerin anne ve babalarının ilişki durumlarına bakıldığında, anne ve babası evli ve birlikte yaşayanların sayısı 365 (%80), anne ve babası evli ve ayrı yaşayanların sayısı 9 (%2), anne ve babası boşanmış olanların sayısı 26 (%5,7), anne ve/veya babası vefat etmiş olanların sayısı 50 (%11), diğer durumda olanların sayısı 6 (%1,3)'dir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada kullanılan veri toplama araçları, Kişisel Bilgi Formu, İlişki Doyumu Ölçeği, Evlilik Beklentisi Ölçeği, Kök Aile ile İlişkiler Envanterinden oluşmaktadır. Veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur:

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslek, gelir durumu, ilişki durumu, partneriyle birliktelik süresi, partneriyle tanışma şekli, aile tipi, partnerinin aile tipi, anne babasının evlenme biçimi ve anne babasının ilişki durumuna yönelik bilgileri edinmeye yönelik soruları içermektedir.

3.3.2. İlişki Doyumu Ölçeği

Hendrick ve arkadaşları (1988) tarafından geliştirilmiş olan İlişki Doyumu Ölçeği, Curun (2001) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. 7 maddeden oluşan İlişki Doyumu Ölçeği, 7 dereceli (1= Düşük, 7=Yüksek) Likert tipi derecelendirme ölçeği ile puanlanan tek boyutlu bir ölçme aracıdır. Ölçeğin 4. ve 7. maddeleri tersten puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 7 ile 49 aralığında değişmektedir. Ölçekten alınan puanların artması, romantik ilişkiden alınan doyumun arttığı anlamına gelmektedir. Yapılan faktör analizi sonucunda, ölçeğin Türkçe formu ile orijinal formu tutarlı olarak sonuçlanarak varsansın %52'sini açıkladığı, faktör yüklerinin .56 ile .88 arasında değişmekte olduğu ve iç tutarlılık katsayısının .86 olduğu belirtilmektedir (Curun, 2001). Bu çalışma kapsamında toplanan verilere yapılan güvenilirlik

analizi kapsamında iç tutarlılık katsayısı .76 olarak hesaplanmıştır.

3.3.3. Evlilik Beklentisi Ölçeği

Jones ve Nelson (1996) tarafından bireylerin evliliğe yönelik beklentilerini ölçmek için geliştirilen Evlilik Beklentisi Ölçeği, Öz Soysal ve arkadaşları (2020) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. 40 maddeden oluşan Evlilik Beklentisi Ölçeği, 5 dereceli (1= Tamamen Katılmıyorum, 5= Tamamen Katılıyorum) Likert tipi derecelendirme ölçeği ile puanlanan tek boyutlu bir ölçme aracıdır. Ölçekten alınabilecek puanlar 40-120 arasında değişmektedir. 0-85 arasındaki puanlar kötümser beklentiyi, 86-96 arasındaki puanlar gerçekçi beklentiyi, 97-120 aralığındaki puanlar ise idealist beklentiyi ifade etmektedir (Jones ve Nelson, 1996). Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe evlilikle ilgili idealist beklentiler gelişirken, ölçekten alınan puan düştükçe evlilikle ilgili kötümser beklentiler gelişmektedir. Ölçeğin Türkçe formu için yapılan analiz sonuçlarında, ölçeğin dil geçerlilik katsayısı .98, iç tutarlılık katsayısı .93 ve test-tekrar test güvenirlik katsayısı .97 olarak belirtilmektedir (Öz Soysal ve ark., 2016). Bu çalışma kapsamında toplanan verilere yapılan güvenirlik analizi kapsamında iç tutarlılık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır.

3.3.4. Kök Aile İle İlişkiler Envanteri

Cihan Güngör (2007) tarafından geliştirilen Kök Aile ile İlişkiler Envanteri, bireyin çocukluk yıllarında fiziksel, duygusal ve psikolojik olarak içinde büyüdüğü ailenin özelliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. 1 (evet) veya 0 (hayır) şeklinde yanıtlanabilen 21 maddesi bulunan Kök Aile ile İlişkiler Envanteri, baba ile ilişkiler, anne ile ilişkiler ve aile ortamı olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Envanterin 5., 11, ve 13. maddeleri tersten puanlanmaktadır ve alınabilecek en yüksek puan 21'dir. Envanterden alınan yüksek puanlar bireyin kök aile ilişkilerinin sağlıklılık düzeyini göstermektedir. Yapılan geçerlik güvenirlik analizi sonuçlarında, “aile ortamı” alt boyutunun madde faktör yüklerinin .62-.90 aralığında değiştiği, varyansın %67'sini açıkladığı, iç tutarlılık katsayısının .95 ve test-tekrar test güvenirlik katsayısının .75 olduğu ; “baba ile ilişkiler” alt boyutunun madde faktör yüklerinin .41-.73 aralığında değiştiği, varyansın %54'ünü açıkladığı, iç tutarlılık katsayısının .85 ve test-tekrar test güvenirlik katsayısının .84 olduğu; “anne ile ilişkiler” alt boyutunun madde faktör yüklerinin .27-.73 aralığında değiştiği, varyansın %28'sini açıkladığı, iç tutarlılık katsayısının .70 ve test-tekrar test güvenirlik katsayısının .75 olduğu belirtilmektedir (Cihan-Güngör, 2007). Bu çalışma kapsamında toplanan verilerle yapılan güvenirlik analizi kapsamında iç tutarlılık

katsayısı, “anne ile ilişkiler” alt ölçeği için, .79, “baba ile ilişkiler” alt ölçeği için, .76, “aile ortamı” alt ölçeği için, .81 ve “kök aile ile ilişkiler genel toplam puanı” için, .74 olarak bulunmuştur.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmada kullanılan ölçeklerin uygulanabilmesi için gerekli olan izinler ile araştırmayı gerçekleştirebilmek adına gerekli olan izinler için öncelikle ölçekleri geliştiren ve uyarlayan araştırmacılar ve Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı ile iletişime geçilmiştir. Kök Aile ile İlişkiler Envanteri, en az lise ve üstü eğitim düzeyine sahip evli bireylere uygulanabileceği belirtildiğinden (Cihan-Güngör, 2007), bu araştırmanın örneklemine uygulayabilmek adına, ölçeği geliştiren yazar ile iletişime geçilmiş ve izin alınmıştır. İzin yazılarına ilişkin dokümanlar Ekler kısmında bulunmaktadır. Gerekli izinler alındıktan sonra çalışmada kullanılan ölçek setleri, Google Formlar uygulaması ile çevrimiçi anket şeklinde doldurulabilecek bir bağlantı haline getirilmiştir. Araştırmacı, katılımcı grubuna çeşitli sosyal medya hesaplarından bu bağlantıyı paylaşarak ulaşmıştır. Katılımcılar ölçekleri doldurmaya geçmeden, ilk olarak araştırma amacı ve araştırma etiğine (gönüllü katılım, verilerin gizliği vb.) yönelik bilgilendirilmiş onam formunu okumuşlar ve onay verdikten sonra ölçekleri doldurmaya geçebilmişlerdir. Veri toplama işlemi 6 Ocak 2023 tarihinde başlamış olup, Kahramanmaraş merkez üssü depremler gerçekleşene kadar devam etmiştir. Olası katılımcıların depremlerden etkilenebileceği düşünülerek 6 Şubat 2023 tarihinde veri toplama işlemi sonlandırılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Veri toplama süreci bittikten sonra araştırmada kullanılan tüm ölçekler ve Kişisel Bilgi Formuna ait cevaplar önce Excel dosyasına ardından SPSS 27.0 paket programına aktarılmıştır. Ardından verilerin genel kontrolleri yapılarak geçersiz bulunan 38 veri değerlendirme dışı bırakılmıştır. Ardından uç değer analizi yapılarak Z puanı ± 3 aralığında olmayan 10 veri değerlendirme dışı bırakılmıştır. Araştırmada romantik bir ilişki yaşayan bireylerin Kök Aileyle İlişkiler Envanteri ve bu envanterin alt ölçekleri, Evlilik Beklentisi Ölçeği ve İlişki Doyumu Ölçeğinden aldıkları puanların normal dağılıma uygunluğu değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 aralığında olmasından dolayı veriler normal dağılımlı olarak kabul edilerek analizlere devam edilmiştir (Büyüköztürk ve ark., 2011). Sonuç olarak 456 veri üzerinden analizler yapılmıştır.

Araştırmada, romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin, ilişki doyum düzeyleri, evlilik beklentileri ve kök aile ilişkilerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak amacıyla Bağımsız Gruplar t testi; romantik bir ilişki yaşamakta olan bireylerin, ilişki doyum düzeyleri, evlilik beklentileri ve kök aile ilişkilerinin ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini bulmak amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi; romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin, evlilik beklentileri ile kök aile ilişkileri; ilişki doyumu ile kök aile ilişkileri; ilişki doyumu ile evlilik beklentileri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını bulmak amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu kullanılmıştır. Son olarak romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin, kök aile ilişkilerinin evlilik beklentilerini; kök aile ilişkilerinin ilişki doyumlarını; evlilik beklentilerinin ilişki doyumlarını anlamlı bir şekilde yordayıp yordamadığını belirleyebilmek amacıyla Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda toplanan verilerin istatistiksel analizlerine yönelik bilgiler ve istatistiksel çözümler sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Betimsel İstatistiklere İlişkin Bulgular

Öncelikle, katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanlara yönelik genel bir bilgi vermesi amacıyla betimsel istatistikler yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile ile İlişkiler Envanteri, Evlilik Beklentisi Ölçeği ve İlişki Doyumu Ölçeğinden Aldıkları Betimsel İstatistiklere İlişkin Bulgular

Değişken	N	Ranj	Min	Max	Ort.	Ss	Varyans	Çarpıklık	Basıklık
Anne ile İlişkiler	456	7	0	7	4.41	1.57	2.48	-.57	-.45
Baba ile İlişkiler	456	7	0	7	3.72	1.73	3.02	-.25	-.98
Aile Ortamı	456	6	1	7	4.56	1.41	1.99	-.91	.24
Kök Aile ile İlişkiler	456	18	2	20	12.69	3.86	14.93	-.61	-.44
Evlilik Beklentisi	456	59	60	119	95.51	11.31	128.06	-.56	.15
İlişki Doyumu	456	22	21	43	34.25	3.94	15.53	-.79	.72

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan bireylerin kök aile ile ilişkiler genel toplam puanının ortalaması 12.69 ± 3.86 , anne ile ilişkiler alt ölçek puanının ortalaması 4.41 ± 1.57 , baba ile ilişkiler alt ölçek puanının ortalaması 3.72 ± 1.73 , aile ortamı puanının ortalaması 4.56 ± 1.41 , evlilik beklentisi puanının ortalaması 95.51 ± 11.31 , ilişki doyumu puanının ortalaması 34.25 ± 3.94 şeklindedir. Kök Aile ile İlişkiler Envanteri toplam puanlarından elde edilen ortalamalar incelendiğinde, katılımcıların kök aileleriyle ilişkilerinin sağlamlık düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Evlilik Beklentisi Ölçeği toplam puanlarından elde edilen ortalamaları incelendiğinde, katılımcıların evlilikle ilgili gerçekçi beklentilere sahip oldukları görülmektedir. İlişki Doyumu Ölçeği toplam puanlarından elde edilen ortalamalar incelendiğinde, katılımcıların ilişki doyumlarının yüksek olduğu görülmektedir.

4.2. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Cinsiyete Göre Kök Aile ile İlişkiler, Evlilik Beklentisi ve İlişki Doyum Puanlarının Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular

Araştırmada “Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri, evlilik beklentileri ve ilişki doyum düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt bulmak amacıyla yapılan Bağımsız Gruplar t testi’ne ilişkin bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile İlişkileri, Evlilik Beklentileri ve İlişki Doyumu Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Değişken	Cinsiyet	n	Ort.	s.	Sd.	t	p
Anne ile İlişkiler	Kadın	343	4.29	1.56	454	-2.85	.005*
	Erkek	113	4.77	1.56			
Baba ile İlişkiler	Kadın	343	3.69	1.74	454	-.49	.620
	Erkek	113	3.79	1.72			
Aile Ortamı	Kadın	343	4.57	1.44	454	.28	.777
	Erkek	113	4.53	1.31			
Kök Aile ile İlişkiler Genel Toplam	Kadın	343	12.55	3.87	454	-1.27	.203
	Erkek	113	13.09	3.81			
Evlilik Beklentisi	Kadın	343	94.34	11.34	454	-3.88	.001*
	Erkek	113	99.04	10.53			
İlişki Doyumu	Kadın	343	34.10	3.88	454	-1.38	.167
	Erkek	113	34.69	4.09			

*p<0.05

Tablo 3 incelendiğinde, Kök Aile ile İlişkiler Envanteri genel toplam puanı, alt boyutları olan aile ortamı puanı, baba ile ilişkiler puanı ve ilişki doyum puanı katılımcıların cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0.05$). Kök Aile ile İlişkiler Envanterinin alt boyutlarından olan anne ile ilişkiler puanı, katılımcıların cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(454)}=-2.85$, $p<0.05$]. Erkeklerin anneleri ile ilişki düzeyleri (4.77 ± 1.56), kadınların anneleri ile ilişki düzeylerine (4.29 ± 1.56) göre daha olumludur. Evlilik Beklentisi Ölçeğinden alınan puanlar katılımcıların cinsiyetine göre farklılık

göstermektedir [$t(454) = -3.88, p < 0.05$]. Erkeklerin evlilik beklentisi düzeyleri (99.04 ± 10.53), kadınların evlilik beklentisi düzeylerine (94.34 ± 11.34) göre daha yüksektir.

4.3. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin İlişki Durumuna Göre Kök Aile ile İlişkiler, Evlilik Beklentisi ve İlişki Doyum Puanlarının Ortalamaları Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular

Araştırmada “Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri, evlilik beklentileri ve ilişki doyum düzeyleri ilişki durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt bulmak amacıyla yapılan Tek Yönlü Anova sonucunda ulaşılan bulgular Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile İlişkileri, Evlilik Beklentileri ve İlişki Doyumu Düzeylerinin İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılması

Değişken		n	Ort.	s	Var.K.	K.T.	Sd.	K.O.	F	p
Anne ile İlişkiler	Sevgili/flört	154	4.45	1.56	G.Arası	6.91	3	2.30	.927	.428
	Nişanlı	28	4.32	1.67	G.İçi	1123.036	452	2.48		
	Yeni evli	136	4.54	1.61	Top.	1129.945	455			
	5 yıldan daha uzun süredir evli	138	4.24	1.53						
Baba ile İlişkiler	Sevgili/flört	154	3.72	1.75	G.Arası	3.193	3	1.06	.351	.789
	Nişanlı	28	4.04	1.62	G.İçi	1371.313	452	3.03		
	Yeni evli	136	3.69	1.77	Top.	1374.507	455			
	5 yıldan daha uzun süredir evli	138	3.67	1.71						

Değişken		n	Ort.	s	Var.K.	K.T.	Sd.	K.O.	F	p
Aile Ortamı	Sevgili/flört	154	4.42	1.52	G.Arası	5.328	3	1.77	.891	.446
	Nişanlı	28	4.50	1.45	G.İçi	900.827	452	1.99		
	Yeni evli	136	4.67	1.32	Top.	906.156	455			
	5 yıldan daha uzun süredir evli	138	4.63	1.35						
Kök Aile ile İlişkiler	Sevgili/flört	154	12.59	3.94	G.Arası	11.503	3	4.83	.256	.857
	Nişanlı	28	12.86	4.24	G.İçi	6782.652	452	15		
	Yeni evli	136	12.90	3.88	Top.	6794.156	455			
	5 yıldan daha uzun süredir evli	138	12.54	3.69						
Evlilik Beklentisi	Sevgili/flört	154	96.46	10.13	G.Arası	1467.371	3	489.12	3.98	.090*
	Nişanlı	28	96.89	11.46	G.İçi	56802.609	452	125.66		
	Yeni evli	136	96.89	11.16	Top.	58269.980	455			
	5 yıldan daha uzun süredir evli	138	92.80	12.29						
İlişki Doyumu	Sevgili/flört	155	33.77	4	G.Arası	133.463	3	44.48	2.9	.035
	Nişanlı	29	34.71	4.09	G.İçi	6935.028	452	15.34		
	Yeni evli	138	35.01	3.53	Top.	7068.491	455			
	5 yıldan daha uzun süredir evli	138	33.93	4.13						

*p<0.05

Tablo 4 incelendiğinde, Kök Aile ile İlişkiler Envanterinin alt boyutları ve genel toplamından alınan puanlar ile İlişki Doyumu Ölçeğinden alınan puanlar katılımcıların ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0.05$). Evlilik Beklentisi Ölçeğinden alınan puanlar katılımcıların ilişki durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır [$F(452.3)=3.98$; $p<0.05$]. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda farkın yeni evliler ve 5 yıldan uzun süredir evliler arasında olduğu tespit edilmiştir. Yeni evli bireylerin evlilik beklentisi düzeyleri 5 yıldan uzun süredir evli olanların evlilik beklentisi düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksektir ($p<0.05$).

4.4. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile ile İlişkiler, Evlilik Beklentisi ve İlişki Doyumları Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular

Araştırmada “Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri, evlilik beklentileri ve ilişki doyumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt bulmak amacıyla Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Kök Aile İlişkileri, Evlilik Beklentisi ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişki

Değişkenler	1	2	3	4	5	6
1-Anne ile İlişkiler	1					
2-Baba ile İlişkiler	.56**	1				
3-Aile Ortamı	.44**	.48**	1			
4-Kök Aile ile İlişkiler	.82**	.85**	.76**	1		
5-Evlilik Beklentisi	.15**	.14**	.02	.13**	1	
6-İlişki Doyumu	.16**	.12**	.04	.14**	.46**	1

** $p<0.01$, * $p<0.05$

Tablo 5 incelendiğinde, Kök Aile ile İlişkiler Envanterinin alt boyutu olan aile ortamı puanının evlilik beklentileri ile ilişkili olmadığı görülmüştür ancak diğer alt boyutlar olan anne ile ilişkiler ($r=.15$, $p<0.05$), baba ile ilişkiler ($r=.14$, $p<0.05$) ve kök aile ile ilişkiler genel toplam puanı ($r=.13$, $p<0.05$) ile evlilik beklentisi puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre romantik ilişkisi olan bireylerin anne ile ilişki puanları, baba ile ilişki puanları ve kök aile ile ilişkiler genel toplam puanları arttıkça evlilik beklentileri

puanları artmaktadır. Kök Aile ile İlişkiler Envanterinin alt boyutlarından olan aile ortamı ile ilişki doyumu puanları arasında ilişki bulunmamıştır ancak diğer alt boyutlar olan anne ile ilişkiler ($r=.16$, $p<0.01$), baba ile ilişkiler ($r=.12$, $p<0.01$) ve kök aile ile ilişkiler genel toplam puanları ($r=.14$, $p<0.01$) ilişki doyumu puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre, romantik ilişkisi olan bireylerin anne ile ilişki puanları, baba ile ilişki puanları ve kök aile ile ilişkiler genel toplam puanları arttıkça ilişki doyumu puanlarının artmaktadır. Evlilik beklentileri ve ilişki doyumu puanları arasında, orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmaktadır ($r=.46$, $p<0.01$). Buna göre, romantik ilişkisi olan bireylerin evlilik beklentisi puanları arttıkça ilişki doyumu puanlarının artmaktadır.

4.5. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile ile İlişkiler, Evlilik Beklentisi ve İlişki Doyumları Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmada “Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri evlilik beklentilerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?”, “Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri ilişki doyumlarını anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” ve “Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin evlilik beklentileri ilişki doyumlarını anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” sorusuna yanıt bulmak amacıyla Basit Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Kök Aile İlişkiler, Evlilik Beklentisi ve İlişki Doyumu Toplam Puanlarına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Bulguları

Yordanan Değişken	Yordayıcı Değişken	R	R ²	F	B	β	t	p
Evlilik Beklentisi	Anne ile İlişkiler	.155	.024	11.113	1.110	.155	3.334	.001
	Baba ile İlişkiler	.148	.022	10.196	.965	.148	3.193	.002
	Kök Aile ile İlişkiler	.138	.022	8.864	.405	.138	2.977	.003
İlişki Doyumu	Anne ile İlişkiler	.166	.027	12.832	.415	.166	3.582	.001
	Baba ile İlişkiler	.123	.015	6.985	.279	.123	2.643	.009
	Kök Aile ile İlişkiler	.143	.140	9.132	.143	.140	3.022	.003
İlişki Doyumu	Evlilik Beklentisi	.466	.218	126.273	.162	.466	11.237	.001

Tablo 6 incelendiğinde kurulan modelde, kök aile ile ilişkiler envanteri anne ile ilişkiler ($R=0.155$, $R^2=0.024$, $F(1,454)=11.113$, $p<.001$), baba ile ilişkiler ($R=0.148$, $R^2=0.022$, $F(1,454)=10.196$, $p<.001$) ve kök aile ile ilişkiler genel toplam puanlarının ($R=0.138$, $R^2=0.019$, $F(1,454)=8.864$, $p<.001$) evlilik beklentisinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu

görülmektedir. Evlilik beklentisine ilişkin toplam varyansın %02'si anne ile ilişkiler ve baba ile ilişkiler puanı ile açıklanırken, %01'i kök aile ile ilişkiler genel toplam puanı ile açıklanmaktadır. Kök aile ile ilişkiler envanteri anne ile ilişkiler ($R=0.166$, $R^2=0.027$; $F(1,454)=12,832$, $p<.001$), baba ile ilişkiler ($R=0.123$, $R^2=0.015$, $F(1,454)=6,985$, $p<.001$) ve kök aile ile ilişkiler genel toplam puanlarının ($R=0.140$, $R^2=0.020$ $F(1,454)=9,132$, $p<.001$) ilişki doyumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir. İlişki doyumuna ilişkin toplam varyansın %01'i baba ile ilişkiler puanı ile açıklanırken, %02'si anne ile ilişkiler ve kök aile ile ilişkiler genel toplam puanı ile açıklanmaktadır. Evlilik beklentisi puanlarının ilişki doyumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R=0.466$, $R^2=0.218$, $F(1,454)=126.273$, $p<.001$). İlişki doyumuna ilişkin toplam varyansın %21'i evlilik beklentisi ile açıklanmaktadır.

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA

Bu bölümde, bu çalışma kapsamında elde edilen bulgular ilgili literatür bağlamında tartışılmıştır.

5.1. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile ile İlişkileri, Evlilik Beklentileri ve İlişki Doyum Düzeylerinin Cinsiyet Değişkeni Bakımından İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri, evlilik beklentileri ve ilişki doyum düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan analizler sonucunda; Kök Aile ile İlişkiler Envanterinin alt boyutlarından biri olan “anne ile ilişkiler” puanı, katılımcıların cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterirken “baba ile ilişkiler”, “aile ortamı” alt boyutları ve “kök aile ile ilişkiler genel toplam puanı” katılımcıların cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Erkek katılımcıların “anne ile ilişkiler” alt boyutundan aldıkları puanların, kadın katılımcılara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle, erkeklerin anneleri ile ilişkilerinin sağlıklılık düzeyi, kadınlara göre daha yüksektir. Literatür incelendiğinde, kök aile ile ilişkiler ve cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda çelişkili sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. (Bilgin, 2022; Çoğalan, 2017; Okur, 2023). Bilgin (2022), evli bireylerde öz şefkat ve kök aile ilişkilerini incelediği çalışmada, Kök Aile ile İlişkiler Envanterinin alt boyutlarından biri olan “anne ile ilişkiler” alt boyut puanının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini ve bu çalışmanın bulgularının tersine, kadın katılımcıların anneye ilişki puanlarının erkek katılımcıların anneye ilişki puanlarına göre daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Okur (2023) ise, bu çalışmanın bulgularına benzer olarak erkeklerin anne ile ilişki puanlarının kadınların anne ile ilişki puanlarına göre daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Çoğalan (2017), evli bireylerin kök aile ilişkileri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, katılımcıların kök aile ilişkileri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini belirtmektedir. Cinsiyetler arasındaki farklılaşmalar, kadın ve erkeklere farklı beklentiler, avantajlar ve ödüller sunmaktadır (Cook, 1990). Buna bağlı olarak ebeveyn tutumlarının çocuğun cinsiyetine göre farklılaştığı söylenebilir. Örneğin, bazı çalışmalar ebeveyn davranışlarındaki bu farklılığın, erkeklerin çocukluktan itibaren ayrılma ve bireyselleşmeye, kadınlarınsa duygusal bir bağlılık

matrisinde kalmaya teşvik edildiği erken dönem anne-çocuk etkileşiminden kaynaklandığını böylece annelerin kızlarıyla daha yakın ilişkiler kurarken, oğullarıyla sınırları daha belirgin olan ilişkiler kurduklarını belirtmektedir (Olver ve ark., 1989). Bu düşüncenin tam aksine, ebeveynlerin karşı cinsten bir “favori çocuk” tercih etme eğiliminde oldukları ve bunun doğum sırası ile ilişkili olduğunu ifade eden bir çalışmaya göre, genellikle annelerin favorisi ilk doğan oğlan olma eğilimindeyken, babaların favorisi son doğan kız çocuğu olma eğilimindedir (Salmon, 2003). Türk kültüründe yapılan çalışmalara bakıldığında, ebeveynin karşı cinsten veya aynı cinsten olması ile ilgili çalışmaların genellikle “gelin-kayınvalide” ilişkisi ekseninde incelendiği görülmektedir (Aydın ve Canel, 2017; Kaya, 2019). Gelin-kayınvalide arasındaki ilişkinin en önemli ölçütlerini, anne-oğul etkileşiminin kalitesi ve erkek evlada yönelik beklentiler oluşturmaktadır (Kaya, 2019). Kayınvalide ile kayınpeder arasındaki ilişkinin problemli olması, kayınpederin üstüne düşen sorumlulukları yerine getirememesi ya da hastalık ve ölüm gibi faktörlerden dolayı, anne-oğul arasındaki etkileşim daha güçlenerek, anneyi oğula daha düşkün hale getirebilmektedir (Kaya, 2019). Tüm bulgular göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışma ile daha önce yapılan çalışmaların, cinsiyet değişkeni açısından benzer sonuçlar gösterdiği gibi benzer sonuçlar göstermeyen çalışmaların da olduğu söylenebilir.

Evlilik Beklentisi Ölçeği’nden alınan puanlar, katılımcıların cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Katılımcıların Evlilik Beklentisi Ölçeği’nden aldıkları ortalama değere bakıldığında, erkek katılımcıların aldıkları puanların, kadın katılımcılara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilik Beklentisi Ölçeği ortalama puanlarına bakıldığında, erkek katılımcıların gerçekçi olmayan-idealist evlilik beklentisine sahip olduğu, kadın katılımcıların ise gerçekçi evlilik beklentilerine sahip olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde, evlilik beklentisi ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalarla (Dillion, 2005; Güler, 2021; Sharp ve Ganong, 2000) mevcut bulguların örtüştüğü görülmektedir. Dillion (2005), üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada, kadın üniversite öğrencilerinin gerçekçi evlilik beklentilerine; erkek üniversite öğrencilerinin ise gerçekçi olmayan iyimser/idealist evlilik beklentilerine sahip olduklarını belirtmektedir. Güler (2021), yaptığı çalışmada kadınların daha gerçekçi evlilik beklentilerine sahip olduğunu; erkeklerin ise gerçekçi olmayan iyimser/idealist evlilik beklentilerine sahip olduklarını vurgulamaktadır. Benzer bir çalışmada Sharp ve Ganong (2000), evlilik konusunda erkeklerin kadınlara göre daha yüksek düzeyde gerçekçi olmayan ve dirençli inançlara sahip olduklarını belirtmektedir. Kadın katılımcılar ve erkek katılımcıların sonuçları arasındaki bu farklılığın, erkek ve kadınların evliliğe yönelik algılarının farklılaşmasından ve cinsiyet rollerinden

kaynaklandığı düşünülmektedir. Evliliğe yönelik inançlar ve beklentiler üzerindeki cinsiyet etkileri, kadınları erkeklerden daha çok evlilikle ilgili düşünmeye ve evliliğe hazırlanmaya iterek, kadınların yakın ilişkileri erkeklere nazaran daha çok önemseyip daha gerçekçi temeller üzerinde yatırım yapmalarını sağlıyor olabilir. Başka bir ifadeyle, kadınlar erkeklere göre evliliğe daha fazla önem verdikleri için (Glenn, 1991), evliliğe yönelik beklentilerini daha gerçekçi sınırlar içerisinde tutmaya çalışıyor olabilirler. Bazı araştırmalarda ise (Akman, 1992; Akşemsettinoglu, 2020; Jones ve Nelson, 1996; Larson ve ark., 1998; Tunç, 2019) evlilik beklentisi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

İlişki Doyumu Ölçeği'nden alınan puanlar, katılımcıların cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle erkek ve kadınlar ilişki doyumu açısından benzer özelliklere sahiptir. Literatür incelendiğinde, bu çalışmada bulunan mevcut sonucu destekleyici bir şekilde kadınlar ve erkeklerin ilişki doyum düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını belirten çalışmalara (Beştav, 2007; Curun, 2001; Hamamcı, 2005; Hendrick ve Hendrick, 1995; Saraç, 2013; Yıldız, 2013) ulaşıldığı gibi ilişki doyumunun cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını ifade eden çalışmaların da olduğu görülmektedir (Cihan-Güngör, 2007; Sakallı-Uğurlu, 2003; Sarı, 2008). Sonuç olarak, ilişki doyumu ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda bir tutarlılık olmadığı görülmektedir. Satıcı ve Deniz (2018) tarafından, cinsiyet ile romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkinin meta analiz çalışması ile incelendiği çalışmada, romantik ilişki doyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Tüm bulgular göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışma ile daha önce yapılan çalışmaların, cinsiyet değişkeni açısından benzer sonuçlar gösterdiği gibi benzer sonuçlar göstermeyen çalışmaların da olduğu söylenebilir.

5.2. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile ile İlişkileri, Evlilik Beklentileri ve İlişki Doyum Düzeylerinin İlişki Durumu Değişkeni Bakımından İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri, evlilik beklentileri ve ilişki doyum düzeylerinin ilişki durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan analizler sonucunda; Kök Aile ile İlişkiler Envanterinin alt boyutları ve toplam puanı, katılımcıların ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatür incelendiğinde, kök aile ilişkileri ile ilgili çalışmaların evli bireylerle yapıldığı görülmektedir, bu nedenle mevcut problem durumuna yönelik bulgular, dolaylı çalışmalar çerçevesinde tartışılmıştır. Kök aile ilişkileri ile yetişkin bağlanma stilleri

arasındaki ilişkinin duygusal zekanın aracılık rolüne göre incelendiği bir çalışmada, kök aile ilişkilerinin medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirtilmektedir (Okur, 2023). Evli bireylerde psikolojik iyi oluş, evlilik uyumu ve kök aile ilişkileri arasındaki ilişkilerin incelendiği bir çalışmada, kök aile ilişkilerinin katılımcıların birliktelik süresine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirtilmektedir (Yuyucu, 2022). Yapılan sınırlı sayıda çalışmaya bakıldığında çalışmanın bulgularının literatür ile uyumlu olduğu görülmektedir. Mevcut çalışmanın bulgularına göre, katılımcıların kök aileleriyle ilişkilerini sağlıklı olarak değerlendirdikleri ve büyük bir çoğunluğunun evli bireylerden oluştuğu görülmektedir. Buradan yola çıkıldığında, kök aile ile ilişkiler değişkeninin ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemesinin katılımcı grubunun büyük bir çoğunluğunu evli bireylerin oluşturmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Evlilik Beklentisi Ölçeği'nden alınan puanlar, katılımcıların ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Katılımcıların Evlilik Beklentisi Ölçeği'nden aldıkları ortalama değere bakıldığında farklılığın, ilişki durumu yeni evli olan katılımcılar ile 5 yıldan daha uzun süredir evli olan katılımcılar arasında olduğu tespit edilmiştir. Evlilik Beklentisi Ölçeği ortalama puanlarına bakıldığında, yeni evli olan katılımcıların gerçekçi olmayan-idealist evlilik beklentisine sahip olduğu, 5 yıldan daha uzun süredir evli olan katılımcıların ise gerçekçi evlilik beklentilerine sahip olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle, yeni evli olan katılımcıların evlilik beklentisi düzeyleri, 5 yıldan daha uzun süredir evli olan katılımcılara göre daha idealisttir. 5 yıldan uzun süredir evli olan katılımcıların evlilik beklentisi düzeyleri ise, yeni evli olan katılımcılara göre daha gerçekçidir. İlgili alanyazında bu sonuç ile birebir örtüşmemekle birlikte destekleyecek nitelikte bulgular olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde, evlilik beklentisi ile ilişki durumu değişkeni arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalarda genellikle evlilik beklentisinin ilişki durumuna göre farklılaştığı görülmektedir. Romantik ilişki yaşayan bireylerin evlilikten beklentilerinin çeşitli değişkenlere göre incelendiği bir çalışmada, bu çalışmanın sonucuna benzer olarak, ilişki durumu nişanlı olan katılımcıların evlilik beklentisi düzeylerinin ilişki durumu evli olan katılımcılara göre daha yüksek olduğu yani evli katılımcıların nişanlı katılımcılara göre daha gerçekçi evlilik beklentilerine sahip olduğu belirtilmektedir (Akşemsettinoglu, 2020). Genç çiftlerde, evlilik beklentisi ile eş tükenmişliği arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada, evli olan katılımcıların romantik ilişkisi bulunan fakat evli olmayan diğer katılımcılara göre daha gerçekçi evlilik beklentisi içerisinde oldukları belirtilmektedir (Sorgüven, 2022). Evli olmayan bireylerde evlilik beklentisinin ve ilgili bazı değişkenlerin incelendiği başka bir çalışmada, romantik ilişkiye sahip olan katılımcıların gerçekçi olmayan iyimser evlilik

beklentisine sahip oldukları, romantik ilişkiye sahip olmayan katılımcıların ise, gerçekçi evlilik beklentisine sahip oldukları belirtilmektedir (Güler, 2021). Y ve Z kuşaklarının evlilik beklentileri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada, evlilik beklentilerinin romantik ilişkiye sahip olma durumuna göre her iki kuşak için de farklılaştığını, romantik ilişkisi bulunan katılımcıların, romantik ilişkisi bulunmayan katılımcılara göre daha idealist evlilik beklentilerine sahip oldukları belirtilmektedir (Türk, 2022). Üniversite öğrencilerinde akılcı olmayan evlilik beklentilerinin gelişiminin incelendiği başka bir çalışmada ise benzer şekilde, romantik ilişkiye sahip olmanın evliliğe yönelik akılcı olmayan beklentileri arttırdığı belirtilmektedir (Erdoğan, 2019).

Buradan yola çıkıldığında, bu çalışmanın bulgularının literatür ile örtüştüğü görülmektedir. Yakın ilişkilerin doğasında bulunan beklentilerin ilişki sisteminin türüne göre değiştiği ve ilişkinin sürekliliği açısından önemli bir belirleyici olduğu bilinmektedir (Özabacı, 2019). Başka bir ifadeyle, çiftler henüz romantik ilişkilerinin başlarındaiken ya da yeni evliyken, hiçbir sorun yaşamayacaklarını, yaşasalar bile bu sorunlara kolayca çözüm bulabileceklerini hayal etmektedirler (Özabacı, 2019). Sabatelli (1988), evli olmayan bireylerin evli bireylere göre evliliğe ilişkin daha yüksek ve gerçekçi olmayan beklentiler geliştirdiklerini ifade etmektedir. Büyükşahin (2006), flört eden, sözlü/nişanlı ve evli bireylerin ilişki doyumlarını yatırım modeline göre incelediği çalışmada, ilişki durumu flört halinde olan katılımcıların seçeneklerin niteliğini en olumlu değerlendirenler olduklarını, seçeneklerin niteliğini en olumsuz olarak değerlendiren grubun ise evli kadınlar olduklarını belirlemiştir. Buna göre, yeni evli çiftlerin, daha uzun süredir birlikte olan çiftlere göre daha idealist evlilik beklentileri geliştirmiş olmalarının, evlilik öncesi dönemde bireylerin evliliklerine yönelik tasarlamış olduğu kurguların yeni bir hayata geçecek olmanın verdiği heyecan ve umutla daha irrasyonel olması ve evlilik yaşantısına geçtikten sonra çiftlerin birbirlerini ve evliliklerini tanımasıyla oluşan yaşanmışlığın da etkisiyle daha gerçekçi beklentilere dönüşmesiyle ilgili olduğu düşünülmektedir.

İlişki Doyumu Ölçeği'nden alınan puanlar, katılımcıların ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatür incelendiğinde, ilişki doyumunu ve ilişki durumu değişkeni arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalarda genel olarak ilişki doyumunun ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (Buğa, 2009; Büyükşahin, 2006; Saraç, 2013). Saraç (2013), akılcı olmayan inançlar ve evlilik öncesi ilişki algılarının romantik ilişki doyumunu yordamadaki rolünü incelediği araştırmada, farklı ilişki türlerine sahip üniversite öğrencilerinden veri toplamıştır. Araştırma sonuçlarına göre, sözlü veya nişanlı olan üniversite öğrencilerinin ilişki doyumunu

düzeyleri, flört edenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Benzer bir şekilde, Büyükşahin (2006) tarafından yapılan araştırmada da, söz/nişan/evlilik gibi resmi bir dayanağı olan ilişkilere sahip bireylerin ilişkiden elde ettikleri doyum düzeylerinin flört ilişkisine sahip bireylere göre daha yüksek olduğu ifade edilmektedir. Başka bir ifadeyle, bireylerin ilişki durumu daha resmi bir hal aldığına, ilişkiden sağladıkları doyum da artmaktadır (Büyükşahin; Saraç, 2013). Araştırmanın bu sonucunun, katılımcıların ilişki durumu açısından dengeli bir dağılım göstermemiş olduğundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Katılımcıların çoğu evli olduğu için ilişki doyumu farklılaşmamış olabilir.

5.3. Romantik İlişki Yaşamakta Olan Bireylerin Kök Aile ile İlişkileri, Evlilik Beklentileri ve İlişki Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri, evlilik beklentileri ve ilişki doyum düzeyleri arasındaki ilişkileri belirlemek için yapılan analizler sonucunda; katılımcıların, “anne ile ilişkiler”, “baba ile ilişkiler” ve “kök aile ile ilişkiler envanteri genel toplam puanı” alt ölçeklerinden aldıkları puanlar ile evlilik beklentisi ölçeğinden aldıkları puanlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve evlilik beklentisinin anlamlı yordayıcıları olduğu ortaya konulmuştur. Literatür incelendiğinde, bu kavramları birlikte inceleyen sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir ancak bu kavramlarla olduğu düşünülen yakın kavramlarla olan ilişkilere değinilmiştir. Boyer-Pennington ve arkadaşlarının (2001) yapmış olduğu çalışmada, ebeveynlerinin birliktelik durumunun bireylerin evliliğe ilişkin beklentilerini etkilediği; ebeveynleri birlikte olan gençlerin ebeveynleri ayrı olan gençlere göre daha olumlu beklentiler geliştirdiği belirtilmektedir. Riggio ve Weiser (2008), üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının ebeveynlerinin medeni durumları ile ilişkisini inceledikleri çalışmada, ebeveynleri ayrı olan gençlerin ebeveynleri birlikte olan gençlere göre evliliğe yönelik daha olumsuz tutumlar içinde oldukları belirtilmektedir. Öz-Soysal ve arkadaşları (2020), üniversite öğrencilerinin evlilikten beklentilerini belirlemek amacıyla yaptıkları nitel çalışmada, bireylerin evliliğe yönelik beklentilerinin oluşmasında köken ailelerin etkili olduğu sonucunu bildirmektedirler. Keldal (2021), gençlerin evliliğe yönelik bakış açılarını nitel bir yöntemle incelediği çalışmada, kök aile yaşantılarının bireyin evliliğe bakış açısını etkileyen önemli bir referans kaynağı olduğunu belirtmektedir. Tosun ve Yazıcı (2021), algılanan ebeveyn ilişki tutumlarının evlilik rol beklentileri üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmada, babaların otoriter tutumunun geleneksel rol beklentileri ile, annelerin

demokratik tutumunun eşitlikçi rol beklentileri ile ilişkili olduğunu ve ebeveyn eğitim düzeyleri ile bireylerin evlilik rol beklentileri arasında bir ilişki olduğunu belirtmektedirler. Bu bulguların tam aksine, ebeveynlerin ilişkiye olan bakış açılarının çocuklar tarafından dikkate alınmadığını dolayısıyla evliliğe yönelik beklentilerin ve inançların şekillenmesinde köken ailenin önemli bir rolünün olmadığını iddia eden çalışmalar da bulunmaktadır (Dillion, 2005; Jones ve Nelson, 1996). Yapılan çalışmalar incelendiğinde, kök aile ilişkileri ile evlilik beklentisi arasında ilişkinin olduğunu bildiren çalışmaların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bireylerin romantik ilişkilerindeki beklentilerin şekillenmesinde, birlikte büyüdüğü evlilik ilişkisinin, yani kendi ebeveynleri arasındaki ilişkinin gözlemlenmesi (Curran ve ark., 2009) ve bu gözlem sonucunda elde edilen deneyimlerin davranışlarına kaynaklık etmesinin etkili olduğu bilinmektedir (Benson ve ark., 1993). Bu araştırmanın mevcut bulguları da bireyin içinde doğduğu, onu büyüten, yetiştiren ailesinin izlerini taşımasının kaçınılmaz olabileceğini ifade etmektedir. Bireylerin, köken aileleri ve ebeveynleri arasındaki ilişki biçimlerini gözlemleyerek kendilerine özgü ilişki inançlarını ve beklentilerini şekillendirdikleri böylece aileleriyle benzer davranış örüntüleri oluşturdıkları söylenebilir. Katılımcıların kök aileleri ile olan ilişkilerini sağlıklı olarak değerlendirmiş olmaları, aile ve evlilik kurumuna yönelik pozitif bir bakış açısı içerisinde olduklarını göstermektedir. Katılımcıların, işlevsel kök aile dinamiklerine sahip olmasının, kendi evliliklerinde de bu olumlu ortamı yaratmak için idealist beklentiler geliştirmiş olmalarına etki ettiği düşünülmektedir.

Katılımcıların, “anne ile ilişkiler”, “baba ile ilişkiler” ve “kök aile ile ilişkiler envanteri toplam puanı” ile ilişki doyumu ölçeğinden aldıkları puanlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve ilişki doyumunun anlamlı yordayıcıları olduğu ortaya konulmuştur. Literatür incelendiğinde, kök aile ilişkileri ve romantik ilişki doyumu kavramlarını birlikte inceleyen sınırlı sayıda çalışmanın olduğu ancak ilişki doyumu kavramıyla ilgili olduğu düşünülen evlilik doyumu, evlilik uyumu, evlilik niteliği gibi kavramların kök aile ilişkileri ile olan ilişkilerine değinilmiştir.

Literatürdeki mevcut bulgular, bireyin içinde doğup büyüdüğü kök ailesiyle olan ilişkisinin sağlıklılık düzeyinin içinde bulunduğu ilişkiden aldığı doyum düzeyi ile pozitif yönde ilişkili olduğu yönündeki mevcut araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Larson ve arkadaşlarının (2001) üniversite öğrencilerinde işlevsel olmayan köken aile kurallarının mevcut flört davranışları, flört kaygısı ve ilişki doyumu üzerindeki etkisini incelediği çalışmada, işlevsiz köken aile kurallarının flört kaygısı ile olumlu yönde ilişkili olduğunu; ilişki doyumu ve flört davranışları ile olumsuz yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Gardner ve arkadaşlarının (2007) evlilik öncesi dönemde bulunan çiftlerde köken ailenin duygusal

tepkisellik, ilişki doyumu ve çatışma üzerindeki etkisini incelediği çalışmada, köken aile deneyimlerinin ilişki doyumu üzerinde yordayıcı bir etkisinin olduğu bulunmuştur. Martinson ve arkadaşlarının (2010), yetişkin bireylerde zorlayıcı köken aile deneyimleri ile ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, sağlıklı köken aile yaşantıları deneyimleyen yetişkinlerin, sağlıksız ve zorlayıcı köken aile yaşantıları deneyimleyen yetişkinlere göre daha yüksek ilişki doyumuna sahip oldukları bulunmuştur. Chen ve Busby (2019), yetişkin bireylerde kök aile deneyimlerinin ilişki doyumu üzerindeki etkisini incelediği çalışmada, kök aile deneyimlerinin duygusal tepkisellik aracılığıyla bireylerin mevcut ilişki etkileşimlerini ve ilişki doyumlarını etkilediği bulunmuştur.

Aileleriyle ilişkileri fonksiyonel olan ve benzer kök aile yaşantılarına sahip olan bireylerin evlilik doyumlarının (Botha ve ark., 2009; Dennison, 2010; Wilcoxon ve Hovestadt, 1985) ve evlilik kalitelerinin (Conger ve ark., 2000; Feng ve ark., 1999) yüksek olduğu bilinmektedir. Buna karşılık, bireylerin aileleriyle yaşadıkları sorunlar ve çatışmaların onların evlilik uyumlarına olumsuz anlamda etki ettiğini bildiren çalışmalar da bulunmaktadır (Falcke ve ark., 2008; Sabatelli ve Bartle-Haring, 2003). Yurt içinde yapılan çalışmalar incelendiğinde, evlilik doyumunu en fazla yordayan değişkenlerin eş benzerliği ve kök aile olduğunu (Cihan-Güngör, 2007), algılanan anne-baba tutumlarının demokratik olmasının evlilik doyumunu pozitif yönde etkilediğini (Demirli ve Kendir, 2016; Yıldız, 2013), evli bireylerin kök aileleriyle ilişkilerinin sağlamlık düzeyinin yüksek olmasının evlilik uyumuna olumlu yönde katkıda bulunduğunu (Çoğalan, 2017), fonksiyonel kök aile ilişkileri ile bireylerin romantik ilişkilerinden aldıkları doyum arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu bildiren çalışmalar bulunmaktadır (Öselemiş, 2022).

Literatürde var olan çalışmalar ile bu araştırmanın bulgularına göre, bireyin içinde doğup büyüdüğü ailesiyle olan ilişkilerinin sağlıklı olduğu, ebeveynleri ile duygu ve düşünce alışverişlerinin dengeli bir düzeyde çerçevelendiği, aile içindeki tüm üyelerin birbirlerine karşı görev ve sorumluluklarını gereğince yerine getirdiği, sevgi ve şefkat dilinin ağır bastığı ve fonksiyonel kurallar ile sınırlara sahip olan bir aile ortamı içerisinde yetişmek, bireyin sağlıklı romantik ilişkiler kurmasını sağlayarak ilişkiden alınan doyumun da yüksek olmasına katkıda bulunduğu söylenebilir.

Katılımcıların evlilik beklentisi ölçeğinden aldıkları puanlar ile ilişki doyumu ölçeğinden aldıkları puanlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve evlilik beklentisinin ilişki doyumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu ortaya konmuştur. Literatürdeki bulgular, bireyin evliliğe yönelik beklentileri ile romantik ilişkiden aldığı doyum arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu yönündeki mevcut araştırma bulgularını destekler

niteliktedir. Rios (2010) tarafından yeni evli bireylerin evlilik beklentileri ve evlilik doyumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, evliliğe yönelik beklentilerin evlilik doyumunun önemli bir belirleyicisi olduğu bulunmuştur. Johnson (2015) evlilik doyumunun oluşmasında bireylerin evlilikten beklentilerinin rolünü incelediği çalışmada, evliliğe yönelik karşılanmayan yüksek beklentilerin evlilik doyumu ile negatif yönde ilişkili olduğunu belirtirken, yüksek olmasına rağmen karşılanan beklentilerin ise pozitif yönde ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmaya göre, beklentilerin karşılanıp karşılanmamasının evlilik memnuniyeti ile beklentilerin yüksekliğinden daha fazla ilişkili olduğu öne sürülmektedir (Johnson, 2015). Akşemsettinoglu (2020) romantik ilişki yaşayan bireylerde evlilik beklentisi ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenlere göre incelediği çalışmada, evlilikten beklentiler ve ilişkiden alınan doyum arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur. Devecioğlu (2020) tarafından nişanlı bireylerde ilişki doyumunun açıklanmasında evlilik beklentisinin yordayıcılığının incelendiği çalışmada, evlilik beklentisinin ilişki doyumunu anlamlı düzeyde yordadığı bulunmuştur. Evlilik öncesi dönemde bulunan bireylerin birbirlerine ve evliliklerine karşı daha idealist ve yüksek beklentiler geliştirdikleri ve bu beklentilerin bir süre sonra ilişkiden alınan doyumu düşürdüğü bilinmektedir (Sabatelli, 1988). Buna karşılık, evlilik beklentisi puanlarının yükselmesinin, bireylerin evlilikle ilgili idealist beklentilere sahip olduğu, bunun da tutkulu ve romantik aşk arayışının bir yansıması olduğu belirtilmektedir (Jones ve Nelson, 1996). Bu açıdan bakıldığında bireylerin, evliliğe dair geliştirmiş oldukları beklentiler ne kadar idealist olursa, mükemmel ve tutkulu bir aşk yaşamak için çaba sarf edecekleri, dolayısıyla yaşadıkları ilişkiye dair aidiyet duygularının da gelişeceği düşünülmektedir. Türk kültürünün toplumsal şartları göz önünde bulundurulduğunda, bireyler evliliği nihai bir varış noktası olarak görmekte, mutluluklarını evlilikle birleştirmek istemektedirler (Kalkan ve Hamamcı, 2021). Bu sebeple, ilişkilerini sürdürmek için geleceğe dair planlar yapmakta ve ilişkiye dair aidiyet duyguları da artmaktadır. Literatürdeki bulgular, bireylerin romantik ilişki durumlarının ciddileşmesinin ilişkiden aldıkları doyumu arttırdığını belirtmektedir (Büyüksahin, 2006; Saraç, 2013). Tüm bunlardan yola çıkıldığında, ilişkiden alınan doyumun idealist beklentiler geliştirildikçe arttığı söylenebilir.

VI. BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, çalışma sonucunda ulaşılan bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar özetlenmiş ve önerilere değinilmiştir.

6.1. Sonuçlar

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulguların genel bir değerlendirmesi yapılarak sonuçlar özetlenmiştir.

1. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin Kök Aile ile İlişkiler Envanteri “anne ile ilişkiler” alt boyutundan aldıkları puanlar ile Evlilik Beklentisi Ölçeği’nden aldıkları puanlar cinsiyete göre farklılaşmakta; İlişki Doyumu Ölçeği’nden aldıkları puanlar cinsiyete göre farklılaşmamaktadır.
2. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin Evlilik Beklentisi Ölçeği’nden aldıkları puanlar ilişki durumuna göre farklılaşmakta; Kök Aile ile İlişkiler Envanteri ile İlişki Doyumu Ölçeği’nden aldıkları puanlar ilişki durumuna göre farklılaşmamaktadır.
3. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin “Kök aile ile ilişkiler envanteri genel toplam puanı” ve “anne ile ilişkiler”, “baba ile ilişkiler” alt ölçeklerinden aldıkları puanlar ile Evlilik Beklentisi Ölçeği’nden aldıkları puanlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
4. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin “Kök aile ile ilişkiler envanteri genel toplam puanı” ve “anne ile ilişkiler”, “baba ile ilişkiler” alt ölçeklerinden aldıkları puanlar ile ilişki doyumu ölçeğinden aldıkları puanlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
5. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin evlilik beklentisi ölçeğinden aldıkları puanlar ile ilişki doyumu ölçeğinden aldıkları puanlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
6. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri evlilik beklentilerini anlamlı bir şekilde yordamaktadır.
7. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri ilişki doyumlarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır.
8. Romantik ilişki yaşamakta olan bireylerin evlilik beklentileri ilişki doyumlarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

6.2. Öneriler

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda, ileride yapılacak çalışmalara ve uygulayıcılara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

1. Bu araştırma romantik ilişki yaşamakta olan katılımcılarla sınırlı tutulmuştur. Romantik bir ilişki yaşamayan katılımcılar ile benzer konular çalışılabilir.
2. Bu araştırma sonucuna göre, erkeklerin Kök Aile ile İlişkiler Envanterinin alt boyutlarından biri olan “anne ile ilişkiler” puanı kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur. İlerleyen çalışmalarda bu konuyla ilgili olduğu düşünülen benliğin ayrımlaşması değişkeni gibi ilişkili olabilecek farklı değişkenler ile yeni çalışmalar yapılabilir.
3. Bu araştırma sonucuna göre, Kök Aile ile İlişkiler Envanteri ile İlişki Doyumu Ölçeği’nden alınan puanların ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Daha sonraki çalışmalarda çeşitli katılımcı grupları ile bu durumun açıklanmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.
4. Bu araştırma sonucuna göre, 5 yıldan daha uzun süredir evli olan bireylerin yeni evli bireylere göre daha gerçekçi evlilik beklentilerine sahip olduğu görülmüştür. Buradan yola çıkılarak yeni evli çiftlere evliliğe yönelik gerçekçi beklentiler geliştirebilmeleri adına psikoeğitim programları düzenlenebilir.
5. Bu araştırma sonucunda elde edilen bulguların daha detaylı açıklanabilmesi için benzer konularda nitel çalışmalar yapılabilir.
6. Bu araştırma sonucuna göre, kök aile ilişkilerinin evlilik beklentisi ve ilişki doyumu ile ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda, evliliği düşünen bekâr bireylere yönelik kök aile ilişkileri ve bu ilişkilerin evlilik ilişkisine yansımalarına yönelik farkındalık çalışmaları düzenlenebilir. Evlilik öncesi psikolojik danışma programlarında kök aile ilişkilerine yönelik çalışmalara yer verilebilir.
7. Bu araştırma sonucuna göre, kök aile ilişkilerinin evlilik beklentisi ve ilişki doyumu üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda, evli bireylere evlilik yaşantısını kaliteli hale getirmeye yönelik eğitimler düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Akar, K. (2019). *The role of differentiation of self and attachment anxiety in the association between family of origin functioning and couple relationship quality* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Özyeğin Üniversitesi.
- Akman, Y. (1992). Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesi öğrencilerinin meslek, evlilik ve geleceğe yönelik beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 125-149.
- Akşemsettinoglu, S. (2020). *Romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ilişkisi doyumu ve evlilik beklentisi arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Alexander, A. L. (2008). Relationship resources for coping with unfulfilled standards in dating relationships: Commitment, satisfaction, and closeness. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25(5), 725-747. <https://doi.org/10.1177/0265407508093783>
- Amato, P. R. ve Booth, A. (1991). Consequences of parental divorce and marital unhappiness for adult well-being. *Social Forces*, 69(3), 895-914.
- Amato, P. R. ve Booth, A. (2001). The legacy of parents marital discord: Consequences for childerens marital quality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(4), 627-638.
- Amato, P. R. (1986). Marital conflict, the parent-child relationship and child self-esteem. *Family Relations*, 35(3), 403-410.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469–480. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469>
- Aydın, E. ve Canel, A. N. (2017). Anne-oğul bağlanmasının gelin-kayınvalide ilişkisi ve evlilik doyumunu yordamadaki rolü. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-16. <https://doi.org/10.26695/mukatcad.2018.7>
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191–215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
- Barich, R. R. ve Bielby, D. D. (1996). Rethinking marriage: Change and stability in expectations. *Journal of Family Issues*, 17(2), 139-169.
- Barnes, S., Brown, K. W., Krusemark, E., Campbell, W. K. ve Rogge, R. D. (2007). The role of mindfulness in romantic relationship satisfaction and responses to relationship stress. *Journal of Marital and Family Therapy*, 33(4), 482–500.

<https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2007.00033.x>

- Baumeister, R. F. ve Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>
- Bayrakcı, M. (2007). Sosyal öğrenme kuramı ve eğitimde uygulanması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (14), 198-210.
- Bayrakcı, E. (2014). *Evli bireylerin benlik saygısı, cinsel tutumları ve kök aile ilişkilerinin çift uyumunu yordaması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.
- Benson, M. J., Larson, J., Wilson, S. M. ve Demo, D. H. (1993). Family of origin influences on late adolescent romantic relationships. *Journal of Marriage and the Family*, 55(3), 663–672. <https://doi.org/10.2307/353347>
- Beştav, F. G. (2007). *Romantik ilişki doyumu ile cinsiyet, bağlanma stilleri, rasyonel olmayan inançlar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Bilgin, E. (2022). *Evli bireylerde öz şefkat ve kök aile ilişkileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Botha, A., Van de Berg, H. S. ve Venter, C. A. V. (2009). The relationship between family-of-origin and marital satisfaction. *Health SA Gesondheid*, 14(1), <https://doi.org/10.4102/hsag.v14i1.441>
- Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice*. Rowman & Littlefiel.
- Bowen, M. (1981). Therapy in the practice of psychotherapy. G. Berenson ve H. White (Ed.), *Annual review of family therapy* içinde, (ss. 33-53). Human Sciences.
- Boyer-Pennington, M. E., Pennington, J. ve Spink, C. (2001). Students expectations and optimism toward marriage as a function of parental divorce. *Journal of Divorce and Remarriage*, 34(3-4), 71–87. https://doi.org/10.1300/J087v34n03_05
- Buğa, D. (2009). *Yakın ilişkilerde istikrar: Bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet rolleri açısından bir karşılaştırma* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Burr, W. R. (1971). An expansion and test of a role theory of marital satisfaction. *Journal of Marriage and Family*, 33(2), 368-372. <https://doi.org/10.2307/349423>
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (30. Baskı). Pegem Akademi.
- Büyükoşahin, A. (2006). *Yakın ilişkilerde bağlanım: Yatırım modelinin bağlanma stilleri ve bazı ilişkisel değişkenler yönünden incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.

- Byers, S. E. (2005). Relationship satisfaction and sexual satisfaction: A longitudinal study of individuals in long-term relationships. *Journal of Sex Research*, 42(2), 113-118. <https://doi.org/10.1080/00224490509552264>
- Campbell, K., Wright, D. W. ve Flores, C. G. (2012). Newlywed women's marital expectations: Lifelong monogamy? *Journal of Divorce & Remarriage*. 53(2), 108-125. <https://doi.org/10.1080/10502556.2012.651966>
- Campbell, A. (1976). Subjective measures of well-being. *American Psychologist*, (31), 117-124. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.31.2.117>
- Canel, A. Z. (2007). *Ailede problem çözme, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Celen-Demirtaş, S. ve Tezer, E. (2012). Romantic relationship satisfaction, commitment to career choices and subjective well-being. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 2542–2549. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.05.519>
- Ceylan, F. G. (1994). *Üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Cumhuriyet Üniversitesi.
- Chen, R. ve Busby, D. M. (2019). Family of origin experiences on relationship satisfaction: A mediation model. *Journal of Family Therapy*, 41(1), 80–101. <https://doi.org/10.1111/1467-6427.12217>
- Cihan Güngör, H. (2007). *Evlilik doyumunu açıklamaya yönelik bir model geliştirme* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Collins, W. A. (2003). More than myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 13(1), 1–24. <https://doi.org/10.1111/1532-7795.1301001>
- Conger, R. D., Cui, M., Bryant, C. M. ve Elder, G. H. (2000). Competence in early adult romantic relationships: A developmental perspective on family influences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(2), 224–237. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.79.2.224>
- Connolly, J. ve Goldberg, A. (1999). Romantic relationships in adolescence: The role of friends and peers in their emergence and development. W. Furman, B. B. Brown ve C. Feiring (Ed.), *The development of romantic relationships in adolescence* içinde (ss. 266-290). Cambridge University.
- Cook, E. P. (1990). Gender and psychological distress. *Journal of Counseling & Development*, 68(4), 371–375. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1990.tb02513.x>
- Corey, G. (2015). *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları* (8. bs.). (T. Ergene,

- Çev.). Mentis.
- Cramer, D. (2004). Satisfaction with a romantic relationship, depression, support and conflict. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 77(4), 449–461. <https://doi.org/10.1348/1476083042555389>
- Curun, F. ve Erol, P. A. (2021). Positive-Negative Affect as Mediator Between Gender Role and Relationship Satisfaction. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 3(1): 13-21.
- Curun, F. (2001). *The effects of sexism and sex role orientation on relationship satisfaction* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Çağlayan, Z. (2021). *The predictive role of self-esteem, attachment styles, and family of origin functions in explaining conflict resolution in romantic relationships* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Çiftçi, S. (2022). *Evli olmayan bireylerde aile aidiyeti, benliğin ayrılaşması, kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilik beklentileri arasındaki ilişkiler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Çoğalan, Y. (2017). *Evli bireylerin kök aileleriyle ilişkileri ve evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Davis, M. H. ve Oathout, H. A. (1987). Maintenance of satisfaction in romantic relationships: Empathy and relational competence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53(2), 397–410. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.53.2.397>
- Demirli, C. Ve Kendir, M. (2016). Evlilik doyumu üzerinde anne baba tutumunun etkisinin incelenmesi. *Education Sciences*, 11(4), 96-113. <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2016.11.3.1C0656>
- Dennison, R. P., Koerner, S. S. ve Segrin, C. (2014). A dyadic examination of family-of-origin influence on newlyweds' marital satisfaction. *Journal of Family Psychology*, 28(3), 429–435. <https://doi.org/10.1037/a0036807>
- Dennison, R. P. (2010). *The effect of family of origin on early marriage outcomes: A mixed method approach* [Yayımlanmamış doktora tezi]. University of Arizona.
- Devecioğlu, P. (2020). *Nişanlı bireylerde ilişki doyumunu yordamada bağlanma boyutlarının, evlilik tutumlarının ve beklentilerinin rolü*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E. ve Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276–302.

<https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.2.276>

- Dillon, H. (2005). *Family violence and divorce: Effects on marriage expectations*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. East Tennessee State University.
- Epstein, N. ve Eidelson, R. J. (1982). Unrealistic beliefs of clinical couples: Their relationship to expectations, goals, and satisfaction. *American Journal of Family Therapy*, 9, 13-22. <https://doi.org/10.1080/01926188108250420>
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. Norton & Co.
- Eryılmaz, A. ve Atak, H. (2009). Ready Or Not ? Markers of starting romantic intimacy at emerging adulthood: The Turkish experience. *International Journal of Human and Social Sciences*, 4(1), 31-38.
- Falcke, D., Wagner, A. ve Mosmann, C. P. (2008). The relationship between family-of-origin and marital adjustment for couples in Brazil. *Journal of Family Psychotherapy*, 19(2), 170-186. <https://doi.org/10.1080/08975350801905020>
- Feng, D., Giarrusso, R., Bengtson, V. L. ve Frye, N. (1999). Intergenerational transmission of marital quality and marital instability. *Journal of Marriage and the Family*, 61(2). <https://doi.org/10.2307/353761>
- Fletcher, G. J., Simpson, J. A. ve Thomas, G. (2000). Ideals, perceptions, and evaluations in early relationship development. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(6), 933-940. <https://doi.org/10.1037//O022-3514.79.6.933>
- Gardner, B. C., Busby, D. M. ve Brimhall, A. S. (2007). Putting emotional reactivity in its place? Exploring family-of-origin influences on emotional reactivity, conflict, and satisfaction in premarital couples. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 29(3), 113–127. <https://doi.org/10.1007/s10591-007-9039-x>
- Glenn, N. D. (1991). The recent trend in marital success in the United States. *Journal of Marriage and the Family*, 53(2), 261-270. <https://doi.org/10.2307/352897>
- Grant, J. (2000). Women managers and the gendered construction of personal relationships. *Journal of Family Issues*, 21(8), 963-985. <https://doi.org/10.1177/019251300021008002>
- Gustavson, K., Roysamb, E., Borren, I., Torvik, F. A. ve Karevold, E. (2016). Life satisfaction in close relationships: Findings from a longitudinal study. *Journal of Happiness Studies: An Interdisciplinary Forum on Subjective Well-Being*, 17(3), 1293–1311. <https://doi.org/10.1007/s10902-015-9643-7>
- Gülden, Ç. (2011). *Ergenlerin romantik ilişkilerini başlatma, sürdürme ve bitirme nedenlerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.

- Gürbüz, F. (2021). *İlişkilere yönelik akılcı olmayan inançların kök aile deneyimlerinin fonksiyonelliği ile anne babaya bağlanmanın evlilik doyumu ile olan ilişkisinde aracı rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Hamamcı, Z. (2005). Dysfunctional relationship beliefs in marital satisfaction and adjustment. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 33(4), 313–328. <https://doi.org/10.2224/sbp.2005.33.4.313>
- Hawkins, J. L. (1968). Associations between companionship, hostility, and marital satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 30(4), 647–650. <https://doi.org/10.2307/349510>
- Haws, W. A. ve Mallinckrodt, B. (1998). Separation-individuation from family of origin and marital adjustment of recently married couples. *American Journal of Family Therapy*, 26(4), 293–306. <https://doi.org/doi:10.1080/01926189808251108>
- Hazan, C. ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511–524. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.3.511>
- Hendrick, S. S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 50(1), 93–98. <https://doi.org/10.2307/352430>
- Hendrick, C. ve Hendrick, S. S. (1989). Research on love: Does it measure up? *Journal of Personality and Social Psychology*, 56(5), 784–794. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.56.5.784>
- Hendrick, S. S. ve Hendrick, C. (1995). Gender differences and similarities in sex and love. *Personal Relationships*, 2(1), 55–65. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1995.tb00077.x>
- Hendrick, S. S. ve Hendrick, C. (2006). Measuring respect in close relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 23(6), 881–899. <https://doi.org/10.1177/0265407506070471>
- Hovardaoğlu, S. (1996). Sosyal mübadele: Evlilikle ilgili değerlendirmelere etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(36), 12–24.
- Hovestadt, A. J., Anderson, W. T., Piercy, F. P., Cochran, S. W. ve Fine, M. (1985). A family-of-origin scale. *Journal of Marital and Family Therapy*, 11(3), 287–297. <https://doi.org/doi:10.1111/j.1752-0606.1985.tb00621.x>
- Johnson, V. I. (2009). *The effects of intimate relationship education on relationship optimism and attitudes toward marriage* [Yayımlanmamış doktora tezi]. University of Montana.
- Johnson, K. (2015). *Marital expectation fulfillment and its relationship to height of marital expectations, optimism, and relationship self-efficacy among married individuals*

- [Yayımlanmamış doktora tezi]. Andrews University.
- Jones, G. D. ve Nelson, E. S. (1996). Expectations of marriage among college students from intact and non-intact homes. *Journal of Divorce and Remarriage*, 26(1-2), 171-189. https://dx.doi.org/10.1300/J087v26n01_09
- Juvva, S. ve Bhatti, R. S. (2006). Epigenetic model of marital expectations. *Contemporary Family Therapy*, 28(1). <https://doi.org/10.1007/s10591-006-9695-2>
- Kalkan, M. ve Hamamcı, Z. (Ed.). (2021). *Evlilik öncesi psikolojik danışma* (3. Baskı). Anı.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (38. Baskı). Nobel.
- Karney, B. R. ve Bradbury, T. N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: a review of theory, method, and research. *Psychological Bulletin*, 118(1), 3-34. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.118.1.3>
- Kaya, T. (2019). Gelin-Kaynana İletişiminin Niteliğini Belirleyen Kültürel Etmenler. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6(1), 185-204.
- Keldal, G. (2021). Evliliğe bakış açısı ve evlilikten beklentiler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30(1), 1-10. <https://doi.org/10.35379/cusosbil.662290>
- Kendir, M. E. ve Demirli, C. (2016). Evlilik doyumu üzerinde anne baba tutumunun etkisinin incelenmesi. *Education Sciences*, 11(3), 96-113. <https://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2016.11.3.1C0656>
- Kızıldağ, S. ve Şahin, İ. (2018). Çiftler evliliklerini nasıl algılıyorlar ? *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47(2), 667-693. <https://doi.org/10.14812/cuefd.349736>
- Kocabıçak, S. (2019). *The relationship between separation-individuation, individualism-collectivism, marriage expectations, and marital attitudes* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Korkut-Owen, F., Demirbaş-Çelik, N. ve Doğan, T. (2017). Yetişkinlerde iyilik hali. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(53). <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20175334148>
- Larson, J. H. (1988). The marriage quiz: College students beliefs in selected myths about marriage. *Family Relations*, 37, 3-11.
- Larson, J. H. ve Holman, T. B. (1994). Premarital predictors of marital quality and stability. *Family Relation*, 43, 228-237. <https://doi.org/doi:10.2307/585327>
- Larson, J. H., Benson, M. J., Wilson, S. M. ve Medora, N. (1998). Family of origin influences on marital attitudes and readiness for marriage in late adolescents. *Journal of Family Issues*, 19(6), 750-768. <https://doi.org/10.1177/019251398019006005>
- Larson, J., Taggart-Reedy, M. ve Wilson, S. M. (2001). The effects of perceived dysfunctional

- family-of-origin rules on the dating relationships of young adults. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 23(4), 489–512. <https://doi.org/10.1023/A:1013009213860>
- Martin, M. M., Anderson, C. M. ve Horvath, C. L. (1996). Feelings about verbal aggression: Justifications for sending and hurt from receiving verbal aggressive messages. *Communication Research Reports*, 13, 19–26. <https://doi.org/10.1080/08824099609362066>
- Martinson, V. K., Holman, T. B., Larson, J. H. ve Jackson, J. B. (2010). The relationship between coming to terms with family-of-origin difficulties and adult relationship satisfaction. *The American Journal of Family Therapy*, 38, 207–217. <https://doi.org/10.1080/01926180902961696>
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396. <https://doi.org/10.1037/h0054346>
- McNulty, J. K. ve Karney, B. R. (2002). Expectancy confirmation in appraisals of marital interactions. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(6), 764–775. <https://doi.org/10.1177/0146167202289006>
- McNulty, J. K. ve Karney, B. R. (2004). Positive expectations in the early years of marriage: Should couples expect the best or brace for the worst? *Journal of Personality and Social Psychology*, 86(5), 729–743. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.86.5.729>
- Metts, S. ve Cupach, W. R. (1990). The influence of relationship beliefs and problem-solving responses on satisfaction in romantic relationships. *Human Communication Research*, 17(1), 170–185. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.1990.tb00230.x>
- Moss, B. F. ve Schwebel, A. I. (1993). Defining intimacy in romantic relationships. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 42(1), 31–37. <https://doi.org/10.2307/584918>
- Murray, S. L., Holmes, J. G. ve Griffin, D. W. (1996). The self-fulfilling nature of positive illusions in romantic relationships: Love is not blind, but prescient. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(6), 1155–1180. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.71.6.1155>
- Murray, S. L. ve Holmes, J. G. (1997). A leap of faith? Positive illusions in romantic relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23, 586–604. <https://doi.org/10.1177/0146167297236003>
- Nazlı, S. (2000). *Aile Danışmanlığı* (1. Baskı). Nobel.
- O'Leary, K. D., Malone, J. ve Tyree, A. (1994). Physical aggression in early marriage:

- Prerelationship and relationship effects. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 62(3), 594–602. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.62.3.594>
- Olderbak, S. ve Figueredo, A. J. (2009). Predicting romantic relationship satisfaction from life history strategy. *Personality and Individual Differences*, 46(5-6), 604–610. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.12.019>
- Olver, R. R., Aries, E. ve Batgos, J. (1989). Self-other differentiation and the mother-child relationship: The effects of sex and birth order. *The Journal of Genetic Psychology: Research and Theory on Human Development*, 150(3), 311–322. <https://doi.org/10.1080/00221325.1989.9914600>
- Ondaş, B. (2007). *Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Ölçüm, H. İ. ve Büyükkayacı Duman, N. (2017). Hemşirelerde kök aileyle ilişkiler ve karşılıklı bağımlılık. *Journal of Academic Research in Nursing*, 3(2), 60-65.
- Öselemiş, F. E. (2022). *Kök aile işlevselliği, benlik ayrışması ve ilişki doyumu: nişanlı ve evli bireylerde bir aracılık modeli* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Öz Soysal, F. S., Uz Baş, A. ve Aysan, F. (2016). Evlilik beklentisi ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 119-128. <http://dx.doi.org/10.17860/efd.80783>
- Öz Soysal, F. S., Uz Baş, A. ve Aysan, F. (2020). Üniversite öğrencilerinin evlilik beklentisine yönelik nitel bir çalışma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 241-253. <https://doi.org/10.17679/inuefd.491512>
- Özabacı, N. (2019). *Evlilik ve Yakın İlişkiler* (1. Baskı). Pegem.
- Özgüven, İ. E. (2020). *Evlilik ve Aile Terapisi* (5. Baskı). Nobel.
- Parke, R. D. (2000). The decade of behavior: An opportunity for family psychology. *Journal of Family Psychology*, 14(1), 3–4. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.14.1.3>
- Prager, K. J. (1995). *The psychology of intimacy*. Guilford.
- Rajabi, G., Mohammadi, R. K. A. ve Taghipoor, M. (2017). Evaluating the model of relationship between family of origin and marital satisfaction with mediator role of insecure attachment dimensions in nurses. *Journal of Family Research*, 13(1), 153–169. <https://doaj.org/article/a2332364d05e47e5b44c9de126d038f1>
- Riggio, H. R. ve Weiser, D. A. (2008). Attitudes toward marriage: Embeddedness and outcomes in personal relationships. *Personal Relationships*, 15(1), 123–140. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2007.00188.x>

- Rios, C. M. (2010). *The relationship between premarital advice, expectations, and marital satisfaction* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Utah State University.
- Rosenbaum, A. ve O'Leary, K. D. (1981). Marital violence: Characteristics of abusive couples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 49(1), 63–71. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.49.1.63>
- Rotenberg, K. J., Shewchuk, V. A., Kimberley, T. (2001). Loneliness sex romantic jealousy and powerlessness. *Journal Social Personal Relationship*, 18, 7-19. <https://doi.org/10.1177/0265407501181003>
- Rusbult, C. E. (1980). Commitment and satisfaction in romantic associations: A test of the investment model. *Journal of Experimental Social Psychology*, 16(2), 172–186. [https://doi.org/10.1016/0022-1031\(80\)90007-4](https://doi.org/10.1016/0022-1031(80)90007-4)
- Rusbult, C. E. (1983). A longitudinal test of the investment model: The development (and deterioration) of satisfaction and commitment in heterosexual involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45(1), 101–117. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.45.1.101>
- Sabatelli, R. M. (1984). The marital comparison level index: A measure for assessing outcomes relative to expectations. *Journal of Marriage and Family*, 46(3), 651-662. <https://doi.org/10.2307/352606>
- Sabatelli, R. M. (1988). Exploring relationship satisfaction: A social exchange perspective on the interdependence between theory, research, and practice. *Family Relations*, 37(2), 217-222. <https://doi.org/10.2307/584323>
- Sabatelli, R. M. ve Bartle-Haring, S. (2003). Family-of-origin experiences and adjustment in married couples. *Journal of Marriage and Family*, 65(1), 159–169. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2003.00159.x>
- Safi, O. A. (2018). *A cross-cultural examination of relationship quality, satisfaction, and anxiety: Associations with self-construal and family-of-origin experiences* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Koç Üniversitesi.
- Sakallı-Uğurlu, N. (2003) How do romantic relationship satisfaction, gender stereotypes, and gender relate to future time orientation in romantic relationships? *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 137(3), 294-303. <http://dx.doi.org/10.1080/00223980309600615>
- Salmon, C. A. (2003). Birth order and relationships: Friends, family, sexual partners. *Human Nature*, 14, 73-81. <https://doi.org/10.1007/s12110-003-1017-x>
- Saraç, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordamada akılcı*

- olmayan inançlar ve evlilik öncesi ilişki algılarının rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Sarı, T. ve Korkut-Owen, F. (2016). Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların ve bağlanma boyutlarının ilişki doyumu üzerindeki yordayıcı rolünün incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 204-216.
- Sarı, T. (2008). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar, bağlanma boyutları ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Satıcı, B. ve Deniz, M. E. (2018). Cinsiyetin romantik ilişki doyumu üzerindeki etkisi: Bir meta-analiz çalışması. *İlköğretim Online*, 17(2), 1077-1095.
- Segrin, C. ve Nabi, R. L. (2002). Does television viewing cultivate unrealistic expectations about marriage? *Journal of Communication*, 52(2), 247-263. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2002.tb02543.x>
- Sharf, R. S. (2008). *Theories of psychotherapy and counseling: Concepts and cases*. Brooks/Cole.
- Sharp, E. A. ve Ganong, L. H. (2000). Raising awareness about marital expectations: Are unrealistic beliefs changed by integrative teaching? *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 49(1), 71-76. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2000.00071.x>
- Sığırcı, A. (2010). *Evli bireylerde bağlanma biçimleri ve evliliğe dair inançların evlilik doyumu ile ilişkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Sorgüven, S. (2022). *Genç çiftlerde evlilik beklentisi ile eş tükenmişliği arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.
- Spanier, G. B. ve Lewis, R. A. (1980). Marital quality: A review of the seventies. *Journal of Marriage and the Family*, 42(4), 825-839. <https://doi.org/10.2307/351827>
- Stackert, R. A. ve Bursik, K. (2003). Why am I unsatisfied? Adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 34(8), 1419-1429. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(02\)00124-1](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(02)00124-1)
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.93.2.119>
- Sternberg, R. J. (1988). Triangulating love. R. J. Sternberg ve M. L. Barnes (Ed.), *The psychology of love* içinde (ss. 119-138). Yale University Press.

- Stoeber, J. (2012). Dyadic perfectionism in romantic relationships: Predicting relationship satisfaction and longterm commitment. *Personality and Individual Differences*, 53(3), 300–305. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.04.002>
- Strait, J. G., Sandberg, J. G., Larson, J. H. ve Harper, J. M. (2015). The relationship between family-of-origin experiences and sexual satisfaction in married couples. *Journal of Family Therapy*, 37, 361–385 <https://doi.org/10.1111/1467-6427.12007>
- Şensoy, G., Asıcı, E. ve İkiz, F. E. (2019). İlişki doyumunun mükemmelliyetçilik ve güven aracılığıyla yordanması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 230-249. <https://doi.org/10.9779/pauefd.454315>
- Tarhan, S. (2011). *Umudun özyeterlik, algılanan sosyal destek ve kişilik özelliklerinden yordanması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Thibaut, J. W. ve Kelley, H. H. (1959). *The social psychology of groups*. John Wiley.
- Till, B., Tran, U. S. ve Niederkrotenthaler, T. (2016). Relationship satisfaction and risk factors for suicide. *Crisis*. <https://doi.org/10.1027/0227-5910/a000407>
- Topham, G. L., Larson, J. H. ve Holman, T. B. (2005). Family of origin predictors of hostile conflict in early marriage. *Contemporary Family Therapy* 27(1). <https://doi.org/10.1007/s10591-004-1973-2>
- Tosun, C. ve Yazıcı, H. (2021). Algılanan ebeveyn ilişki tutumları ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların evlilik rol beklentileri üzerindeki etkisi: Geleneksel mi, eşitlikçi mi? *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 173-188. <https://doi.org/10.33417/tsh.781374>
- Towler, A. ve Stuhlmacher, A. F. (2013). Attachment styles, relationship satisfaction, and well-being in working women. *The Journal of Social Psychology*, 153(3), 279-298, <https://doi.org/10.1080/00224545.2012.735282>
- Tunç, S. (2019). *Üniversite öğrencilerinin aile aidiyeti, evlilik beklentileri ve evlilik tutumları arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). Evlenme ve boşanma istatistikleri (Yayın no. 49437). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Marriage-and-Divorce-Statistics-2022-49437>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). Evlenme ve boşanma istatistikleri (Yayın no. 53707). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2023-53707>
- Türk, A. (2022). *Y ve Z kuşaklarının aile içi ilişkilerde bağlanma stillerinin evlilik beklentileri ile ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Cumhuriyet Üniversitesi.
- Umay, U. (2019). *Ebeveyne bağlanma ile yetişkin romantik ilişkilerde bağlanma aktarımının üç kuşak kuşaklararası aktarımı ve üçüncü kuşakta evlilik beklentisine etkisi*

- [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yakın Doğu Üniversitesi.
- Ülker, G. (2011). *Evlilik çatışmasının sıklık ve yaygınlığının bazı değişkenlere göre yordanması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.
- Ünal, S. ve Avcı, D. (2019). Kolektiviteden bireyciliğe geçiş: Aile ve evlilik kurumuna dair değişen göstergeler ve kaygılar. *Turkish Studies Social Science*, 14(5), 2641-2668.
- Vangelisti, A. L. ve Daly, J. A. (1997). Gender differences in standards for romantic relationships. *Personal Relationships*, 4(3), 203-219. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1997.tb00140.x>
- Waller, M. R. ve McLanahan, S. S. (2005). ‘His’ and ‘Her’ marriage expectations: Determinants and consequences. *Journal of Marriage and Family*, 67(1), 53-67. <https://doi.org/10.1111/j.0022-2445.2005.00005.x>
- Weigel, D. J., Bennett, K. K. ve Ballard-Reisch, S. (2003). Family influences on commitment: Examining the family of origin correlates of relationship commitment attitudes. *Personal Relationships*, 10(4), 453-474. <https://doi.org/10.1046/j.1475-6811.2003.00060.x>
- Whisman, M. A. (2007). Marital distress and DSM-IV psychiatric disorders in a population-based national survey. *Journal of Abnormal Psychology*, 116(3), 638-643. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.116.3.638>
- Wilcoxon, S. A. ve Hovestadt, A. J. (1985). Perceived similarity in family-of-origin experiences and dyadic adjustment: A comparison across years of marriage. *Family Therapy*, 12(2), 165-174.
- Yazgan İnanç, B. ve Yerlikaya, E. (2014). *Kişilik kuramları* (9. Baskı). Pegem Akademi.
- Yıldırım, İ. (2004). Eş destek ölçeğinin geliştirilmesi. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 22(3), 19-26.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, A. (2013). *Anne baba tutumları ile evlilik doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fatih Üniversitesi.
- Yuyucu, Y. (2022). *Evli bireylerde kök aile ilişkileri, evlilik uyumu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Nişantaşı Üniversitesi.

EKLER

Ek 1. Kişisel Bilgi Formu

Değerli katılımcılar,

Bu çalışma Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalında Dr. Öğr. Üyesi Sare TERZİ İLHAN danışmanlığında yürütülen yüksek lisans tezinin bir parçasını oluşturmaktadır. Çalışma, romantik bir ilişki yaşamakta olan bireylerin kök aile ilişkileri ile evlilik beklentileri ve ilişki doyumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmaktadır. Aşağıda bir Kişisel Bilgi Formu ve üç tane ölçek bulunmaktadır. Aşağıda yer alan formların tamamı yaklaşık 8-10 dakikada cevaplanabilmektedir. Çalışmada sizden kimlik belirleyici bilgiler istenmemektedir. **Verdiğiniz cevaplar gizli tutulacaktır ve bu yüksek lisans tezi kapsamında yürütülen çalışmalar dışında kesinlikle kullanılmayacaktır. Araştırma sonuçlarının güvenilir olması açısından maddelerin tamamına içten, gerçekçi cevaplar vermeniz çok önemlidir.** Araştırma hakkında sorularınız varsa ya da detaylı bilgi almak isterseniz mail adresinden bana ulaşabilirsiniz. Gösterdiğiniz ilgi, yardım ve işbirliği için şimdiden teşekkür ederim.

Psikolog Ayten Hazel KARTAL

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Yönerge: Aşağıda sizinle ilgili birtakım kişisel bilgiler istenmektedir. Lütfen sizin için uygun şekilde işaretleyiniz ve boş bırakmayınız.

Cinsiyetiniz : () Kadın () Erkek
Yaşınız:
Eğitim Düzeyiniz: () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü
Mesleğiniz:
Gelir Durumunuz: () Düşük () Orta () Yüksek
İlişki Durumunuz: () Sevgili/Flört () Nişanlı () Yeni Evli (1-5 yıl) () 5 yıldan uzun süredir evli

Partnerinizle ne kadar süredir birliktesiniz?: yıl ay
Partnerinizle tanışma şekliniz: () Aile aracılığıyla () Arkadaş aracılığıyla () Görücü usulü () Okul/iş yerinde () İnternette () Diğer: (belirtiniz)
Aile tipiniz: () Çekirdek aile () Geniş aile () Diğer : (belirtiniz)
Partnerinizin aile tipi: () Çekirdek aile () Geniş aile () Diğer : (belirtiniz)
Anne babanızın evlenme biçimi: () Görücü usulü () Anlaşarak () Kaçarak
Anne babanız yaşıyor mu ? () Her ikisi de sağ () Her ikisi de ölü () Anne sağ baba ölü () Anne ölü baba sağ
Anne babanızın ilişki durumu: () Evli ve birlikte yaşıyorlar () Evli ve ayrı yaşıyorlar () Boşanmış () Diğer

Ek 2. İlişki Doyumu Ölçeği

Yönerge: Lütfen her bir maddenin size uygunluğunu 7 dereceli ölçek üzerinde değerlendirip işaretleyiniz.

1. Eşiniz ihtiyaçlarınızı ne kadar iyi karşılıyor?									
Hiç Karşılamıyor	1	2	3	4	5	6	7	Çok İyi Karşılıyor	
2. Genel olarak ilişkinizden ne kadar memnunsunuz?									
Hiç Memnun Değilim	1	2	3	4	5	6	7	Çok Memnunum	
3. Diğerleri ile karşılaştırıldığında ilişkiniz ne kadar iyi?									
Çok Daha Kötü	1	2	3	4	5	6	7	Çok Daha İyi	

Ek 3. Evlilik Beklentisi Ölçeği

Yönerge: Lütfen aşağıdaki ölçekte yer alan her bir ifadeyi cevaplayınız. Sadece aklınıza ilk geleni işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. İfadelerin yorumları bireylere göre değişebilir. Lütfen gelecekteki evliliğinizin neye benzeyeceğini hayal ederek aklınıza ilk gelen cevabı işaretleyiniz. Teşekkürler.

	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Nötrüm	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1- Evliliğim yaşadığım tüm diğer yakın ilişkilerden daha yoğun olacak.					
2- Eşim ve ben cinselliğe eşit şekilde önem vereceğiz.					
3- Ben ve eşim benzer temizlik alışkanlıklarına sahip olacağız.					
4- Gelirlerimizi düzenli bir şekilde korumak zor olacak.					
5- Birbirimizden yardım istemek bir sorun oluşturmayacak.					

Ek 4. Kök Aile ile İlişkiler Envanteri

Yönerge: Kök aile, çocukluk yıllarında zamanınızın çoğunu ya da tümünü birlikte geçirdiğiniz kişilerin oluşturduğu aileyi ifade eder. Bu ölçek çocukluğunuzda içinde yaşadığınız ailenin özelliklerini ve yapısını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıda bazı ifadeler verilmiştir, bunları okuduktan sonra, ilişkinizi en iyi yansıtan seçeneği işaretleyerek yanıtlarınızı belirtiniz. İfadelerin kesin doğru veya yanlış bir cevabı bulunmamaktadır. Önemli olan, olabildiğince samimi cevap vermenizdir.

7. maddeye kadar olan ifadeleri hem anne hem de babanız için işaretleyiniz. İfadeler	Anne		Baba	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
1) Sevgisini genellikle sarılarak göstermiştir.	()	()	()	()
3) Bana karşı davranışlarında tutarlı olmuştur.	()	()	()	()
6) Her konuda korkmadan konuşabilmişimdir.	()	()	()	()
	Evet		Hayır	
8) Aile olarak beraberce problemlerimizi çözmüşüzdür.	()		()	
11) Ailemde fiziksel şiddete uğramışım.	()		()	
13) Ebeveynlerimin biri veya her ikisi psikolojik yönden sorunlar yaşamışlardır.	()		()	

Ek 5. Ölçek İzinleri